

Košický samosprávny kraj

Námestie Maratónu mieru 1, Košice

Koncepcia rozvoja práce s mládežou

Košického samosprávneho kraja

December 2008

Obsah

Úvod

1. Legislatívne východiská a s nimi súvisiace základné pojmy
2. Spoločenské východiska rozvoja starostlivosti o mládež KSK
  - 2.1 Demografické činitele a základné aspekty života mládeže na Slovensku a v KSK
  - 2.2 Inštitucionálny rámec výchovy a vzdelávania mládeže
    - 2.2.1. Ministerstvo školstva
    - 2.2.2. Samosprávny kraj
    - 2.2.3. Obec
    - 2.2.4. Výchovno-vzdelávacie a záujmovo-vzdelávacie školské zariadenia
  - 2.3. Občianska a politická participácia mládeže
    - 2.3.1. Legislatívne predpoklady participácie mládeže
    - 2.3.2. Žiacke školské rady
3. Analýza súčasného stavu rozvoja starostlivosti o mládež
  - 3.1. SWOT analýza
  - 3.2. Analýza záujmov a potrieb mládeže v Košickom samosprávnom kraji
4. Vízia, strategické zámery a ciele v kľúčových oblastiach rozvoja mládeže
  - 4.1 Vzdelávanie
  - 4.2. Zamestnanosť
  - 4.3. Rodina
  - 4.4. Účasť mládeže na spoločenskom a politickom živote
  - 4.5. Informácie a komunikačné technológie
  - 4.6. Mobilita
  - 4.7. Životné prostredie
  - 4.8. Voľný čas detí a mládeže
  - 4.9. Kultúra
  - 4.10. Zdravie a zdravý životný štýl
  - 4.11. Deti a mládež čeliaca zložitým životným situáciám a pochádzajúca zo znevýhodneného prostredia
  - 4.12. Deti a mládež, sociálno-patologické javy a ich prevencia
5. Opatrenia na naplnenie zámerov a cieľov koncepcie
  - 5.1. Zásady riadenia a časový harmonogram implementácie koncepcie
  - 5.2. Skvalitnenie starostlivosti o mládež na školách a školských zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK – opatrenia
  - 5.3. Posilnenie spolupráce inštitúcií podieľajúcich sa na práci s mládežou - opatrenia
  - 5.4. Centrum voľného času – jeho úloha, postavenie a činnosť – opatrenia
  - 5.5. Školský vzdelávací program – opatrenia

Použitá literatúra

Použité skratky

Prílohy

Úvod.

Odbor školstva Úradu Košického samosprávneho kraja v nadväznosti na štátnu politiku vo vzťahu k deťom a mládeži v SR na roky 2008-2013 a v súlade s § 5 zákona NR SR č. 282/2008 Z.z. o podpore práce s mládežou a o zmene a doplnení zákona NR SR č. 131/2002 Z.z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov rozpracoval túto Konceptiu rozvoja práce s mládežou (ďalej len koncepcia) na úrovni samosprávneho kraja.

Cieľom štátnej politiky vo vzťahu k deťom a mládeži je posilnenie takej spoločnosti, ktorá špeciálne deťom a mládeži:

- vytvorí podmienky pre zvyšovanie kvality života,
- zaistí sociálnu spravodlivosť, dostatok príležitostí a rovnosť šancí,
- priznáva práva na svoju vlastnú identitu, rôznorodosť a autonómiu,
- poskytuje príležitosti na zamestnanie, aktívne občianstvo a účasť zástupcov mládeže na spoločenskom a politickom živote.

Vychádzajúc zo štátnej politiky a z postavenia mládeže ako dôležitého aktéra rozvoja spoločnosti je potrebné na úrovni kraja vytvárať podmienky pre rozvoj mládeže tak, aby mládež v budúcnosti bola schopná prevziať zodpovednosť za svoju budúcnosť i budúcnosť kraja.

Ako zriaďovateľ stredných škôl a školských zariadení je KSK povinný vytvárať vhodné podmienky na ochranu a podporu detí a mládeže v záujme ich všestranného rozvoja, ďalej napomôcť vytváraniu takých spoločenstiev, v rámci ktorých by mládež mohla viesť otvorenú diskusiu nielen s vedením škôl, ale i so zástupcami samosprávneho kraja na úrovni partnerstva. KSK nielenže vytvára primerané podmienky na prácu s deťmi a mládežou v školách a školských zariadeniach, ktorých je zriaďovateľom, ale v rámci originálnych kompetencií prispieva aj na súkromné, a cirkevné organizácie pracujúce s mládežou.

Osobitnú pozornosť je potrebné venovať ochrane a podpore detí a mládeže zo sociálne znevýhodneného prostredia, na ohrozené, problémové skupiny detí a mládeže a skupiny na okraji záujmu spoločnosti.

Koncepcia svojím obsahom nadväzuje na Konceptiu rozvoja odborného vzdelávania na stredných školách v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK a Konceptiu rozvoja športu KSK. Svojím obsahom rozvíja tie kľúčové oblasti týkajúce sa mládeže, ktoré sú nad rámec oboch uvedených koncepcií.

Každoročne v rámci koncepcie budú spracované akčné jednoročné plány. V rámci jedného roka budú merateľné ukazovatele výsledku a kvality nastavené percentuálne a číselne podľa aktuálnych podmienok kraja tak, aby sa zabezpečil trvalý rozvoj práce s mládežou.

1. Legislatívne východiská a s nimi súvisiace základné pojmy.

Práca s mládežou bola zasadená do legislatívneho rámca v súlade so štátnou politikou v SR a s uvedením účinnosti zákona č. 282/2008 Z.z. o podpore práce s mládežou od 1.septembra 2008. Samosprávnym krajom tým vznikla povinnosť vypracovať koncepciu rozvoja práce s mládežou. Zákon okrem iného zadefinoval základné pojmy týkajúce sa mládeže, čím zjednotil a spresnil v oblasti práce s mládežou používanú terminológiu. V koncepcií sa ďalej pracuje s nasledujúcimi pojmami:

- a) mládežník je osoba, ktorá dovŕšila vek najviac 30 rokov,
- b) mládež je skupina najmenej troch mládežníkov,
- c) mladý vedúci je osoba, ktorá dovŕšila vek najmenej 15 rokov a najviac 17 rokov a aktívne sa podieľa na organizovaní mládežníckych podujatí pod vedením mládežníckeho vedúceho alebo pracovníka s mládežou,
- d) mládežnícky vedúci je osoba, ktorá dovŕšila vek najmenej 18 rokov a riadi, organizuje mládežnícke podujatia a zodpovedá za ich uskutočnenie,
- e) pracovník s mládežou je osoba, ktorá
  1. pripravuje a organizuje podujatia alebo programy v oblasti práce s mládežou,
  2. má spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu,
  3. je v pracovno-právnom vzťahu so zamestnávateľmi,
- f) práca s mládežou je najmä výchovno-vzdelávacia činnosť, spoločenská činnosť, informačná činnosť a poradenská činnosť pre mládež, mladých vedúcich, mládežníckych vedúcich a pracovníkov s mládežou,
- g) neformálne vzdelávanie v oblasti práce s mládežou je ďalšie vzdelávanie mládeže, mladých vedúcich, mládežníckych vedúcich a pracovníkov s mládežou organizované vzdelávacími zariadeniami s cieľom získania nových vedomostí, praktických skúseností a zručností potrebných pre prácu s mládežou, ktoré umožňuje jeho účastníkom doplniť, rozšíriť a prehĺbiť si získané vzdelanie,
- h) mobilita mládeže je najmä výchovno-vzdelávacia činnosť, spoločenská činnosť, informačná činnosť a poradenská činnosť, ktoré sa organizujú v zahraničí alebo v Slovenskej republike so zahraničnou účasťou s cieľom získania vedomostí a odborných zručností, zlepšenia jazykových znalostí a poznávania dejín a kultúry Slovenskej republiky a iných štátov,
- i) spoluúčasť mládeže je aktívne zapojenie mládeže v procese plánovania, rozhodovania a uskutočnenia podujatí a projektov v oblasti spoločenského a hospodárskeho života,
- j) špecializovaná činnosť v oblasti práce s mládežou je činnosť, ktorú vykonávajú v oblasti práce s mládežou mladý vedúci, mládežnícky vedúci, mládežnícky dobrovoľník, pracovník s mládežou a iný odborník,
- k) bezúhonná osoba je osoba, ktorá nebola právoplatne odsúdená za úmyselný trestný čin; bezúhonnosť sa preukazuje výpisom z registra trestov nie starším ako tri mesiace alebo dokladom podľa osobitného predpisu.

2. Spoločenské východiska rozvoja starostlivosti o mládež KSK.

2.1 Demografické činitele a základné aspekty života mládeže na Slovensku a v KSK.

Územie Slovenskej republiky je podľa platného územno-správneho členenia rozdelené na 79 okresov a 8 krajov. Obyvatelia žijú v 2 902 obciach a mestách (Údaj k 31. 12. 2004). Ku koncu roka 2004 mala Slovenská republika 5 384 822 milióna obyvateľov a 51,5 % z nich tvorili ženy. Na 1 000 žien pripadlo 943 mužov. Pri rozlohe Slovenskej republiky 49 034 km² pripadlo na jeden km² 109, 8 obyvateľov. Z celkového počtu obyvateľov žije 56,6 % v mestách a 43,4% na vidieku. Veľkostné rozdiely medzi jednotlivými okresmi sú značné. Rôznorodá je i skladba obyvateľov a životné podmienky, čo sa v konečnom dôsledku premieta do rozdielností podľa jednotlivých demografických ukazovateľov.

V niektorých ukazovateľoch sú rozdiely medzi okresmi obrovské. Patrí k nim pôrodnosť či prírastok obyvateľstva, ale najmä dojčenská úmrtnosť a podiel detí narodených mimo manželstva. Jednotlivé demografické procesy závisia od viacerých činiteľov. Dôležitú úlohu zohrávajú kultúrne faktory, sociálna a ekonomická situácia obyvateľov, pohlavná a veková skladba v jednotlivých regiónoch, štruktúra obyvateľov podľa rodinného stavu a vzdelania, ale i etnická príslušnosť a náboženská orientácia. Najmä posledné tri v podmienkach Slovenska silne intervenujú do rodinného života a reprodukčného správania. Do konečného výsledku určitým spôsobom zasahuje aj priebeh industrializácie a urbanizácie v minulosti, ktorý na jednej strane spôsobil veľkú koncentráciu obyvateľstva a na druhej strane vyludňovanie určitých regiónov a ich starnutie. Po roku 1989 k týmto tradičným alebo industriálne vytvoreným rozdielom pribudli i rozdiely v životných podmienkach. V SR sa vytvorili oblasti s vysokou úrovňou nezamestnanosti a bez pracovných príležitostí, vznikli celé regióny, z ktorých sa dlhodobo a masovo odchádza za prácou, často aj do zahraničia.

Slovensko je z hľadiska demografického vývoja rôznorodé na viacerých úrovniach. Značná heterogenita demografickej situácie na Slovensku je výsledkom odlišnej skladby obyvateľstva, ale aj odlišných životných podmienok a tradícií. Preto je potrebné prihliadať k regionálnym rozdielom aj pri formovaní národnej mládežníckej politiky.

Zastúpenie mládeže v populácii na Slovensku bolo k 31. 12. 2002 (ŠÚ SR – oficiálne údaje o sčítaní obyvateľstva) 1 968 706 mladých ľudí vo veku 0 – 25 rokov. Z menšej časti sú to deti do 6 rokov (šestina), väčšiu časť tvoria deti vo vekovej skupine od 6 do 14 rokov (tretina) a rozdiel (polovica) je mládež od 15 do 25 rokov. (Zdroj: ŠÚ SR). V každej vekovej skupine je o 8 – 42 tisíc viac chlapcov ako dievčat. Najvyšší počet mladých ľudí je 23 - ročných (96 023). Počet mladých ľudí vo veku 15 – 25 rokov je 993 715.

Základné aspekty života mládeže a jej životný štýl vo výraznej miere ovplyvňuje sociálna a ekonomická situácia. Jej vplyv v pozitívnom alebo negatívnom smere pôsobí na potreby, záujmy a preferencie mladých ľudí. Rozhodujúce sú v tomto smere uvedené činitele :

- geografická poloha mesta a obce, nielen v rámci Slovenskej republiky, ale aj v rámci samosprávneho kraja,
- dobré prírodné podmienky, kultúrne pamiatky, rozvoj cestovného, ruchu, vidieckej turistiky a agroturistiky,
- priaznivá demografická štruktúra obyvateľstva, vyjadrená v podiele v predproduktívnej a produktívnej zložke i vo výške prirodzeného prírastku obyvateľstva,

- kvalifikovaná pracovná sila realizujúca sa na rôznych úrovniach hospodárstva v jednotlivých regiónoch SR,
- rozvoj výstavby spoločensko-kultúrnych ustanovizní, zón oddychu, športových areálov,
- kladný prístup predstaviteľov samosprávy, štátnej správy, tretieho sektora k rozvojovým aktivitám v obci, v meste a regióne,
- vysoký stupeň ekonomického rozvojového potenciálu, dostatočná mikroekonomická adaptácia mesta, obce na podmienky trhového hospodárstva,
- rozvoj sociálnej infraštruktúry a tretieho sektora v súlade s trendmi EÚ,
- podpora a rozvoj podnikateľského prostredia a súvisiacej infraštruktúry,
- intenzívny rozmach cestovného ruchu
- zlepšenie kvality života obyvateľov,
- rozvoj ľudských zdrojov,
- revitalizácia školstva a zdravotníctva, obnova školských a zdravotníckych objektov, dostatok financií na ich prevádzku
- rozvinutosť vidieckych oblastí.

Uvedené činitele spolu s ďalšími sociálno-ekonomickými faktormi podporia harmonický, vyvážený a trvalo udržateľný rozvoj starostlivosti o mládež. Využitím hospodárskeho, demografického a prírodného potenciálu sa vytvoria adekvátne podmienky pre tvorbu projektov, realizáciu činností a aktivít, ktoré budú reflektovať aktuálne potreby a záujmy mladých ľudí v jednotlivých regiónoch Slovenskej republiky.

2.2 Inštitucionálny rámec výchovy a vzdelávania mládeže.

Inštitúcie podporujúce výchovu a vzdelávanie mládeže na vertikálnej úrovni s vymedzením ich kompetencií vo väzbe na spracovanú koncepciu:

2.2.1. Ministerstvo školstva

- komunikuje, koordinuje a propaguje štátnu politiku vo vzťahu k deťom a mládeži, pričom realizáciou vybraných úloh poveruje aj inštitúcie v rámci svojej pôsobnosti,
- zabezpečuje realizáciu štátnej politiky vo vzťahu k deťom a mládeži v relevantných oblastiach svojej agendy, ako napríklad vzdelávanie, participácia, práca s deťmi a mládežou, ktorá čelí zložitým životným situáciám a pochádza z nefavorizovaného prostredia,
- vytvára podmienky pre podporu systematickej práce s deťmi a mládežou mimo procesu formálneho vzdelávania a aktívneho využívania voľného času,
- koordinuje činnosti orgánov štátnej správy, regionálnej a miestnej samosprávy,
- riadi a usmerňuje činnosť medzirezortnej pracovnej skupiny,
- podporuje realizáciu výskumných aktivít, súvisiacich s vypracovaním správy o mládeži,
- zabezpečuje pravidelný monitoring plnenia úloh.

2.2.2. Samosprávny kraj

- koordinuje, komunikuje, pripravuje a realizuje opatrenia, smerujúce k napĺňaniu tejto koncepcie na úrovni samosprávneho kraja, pričom realizáciou konkrétnych úloh poveruje aj inštitúcie vo svojej pôsobnosti, napríklad regionálne centrum mládeže,

- pri príprave vlastnej koncepcie politiky vo vzťahu k deťom a mládeži rešpektuje špecifiká kraja, spolupracuje so školami, školskými zariadeniami, mimovládnyimi organizáciami a ďalšími subjektmi pôsobiacimi v oblasti práce s deťmi a mládežou,
- pri vykonávaní regionálnej samosprávnej politiky vo vzťahu k deťom a mládeži spolupracuje s inými orgánmi štátnej správy na území kraja, obcami, mestami a mimovládnyimi organizáciami na území kraja,
- zväží zriadenie poradného orgánu pre problematiku detí a mládeže, práce s mládežou a mládežníckej politiky,
- prostredníctvom organizácií vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti sa podieľa na získavaní a analýze informácií o mládeži vo svojej pôsobnosti,
- podporuje organizovanie práce s mládežou,
- podporuje aktivity zdravotne postihnutej mládeže,
- podporuje iniciatívy v rámci práce s mládežou zamerané na:
  - ⇒ poznávanie historického a kultúrneho dedičstva Košického kraja
  - ⇒ poznávanie historického a kultúrneho dedičstva Slovenskej republiky
  - ⇒ ochranu životného prostredia
  - ⇒ mobilitu mládeže a medzinárodnú spoluprácu
- zabezpečuje prevádzkovanie výchovno-vzdelávacích zariadení a stará sa o ich účelné využívanie,
- kontroluje činnosť akreditovaných vzdelávacích zariadení v oblasti práce s mládežou, ktorých je zriaďovateľom,
- podieľa sa prostredníctvom organizácií vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti na neformálnom vzdelávaní v oblasti práce s mládežou,
- podporuje informačné a poradenské služby pre mládež,
- podporuje zapojenie mládeže do dobrovoľníckej služby a podporuje spoluúčasť mládeže na riadení.

2.2.3. Obec

- tvorí a realizuje koncepciu práce s deťmi a mládežou na úrovni obce, pričom spolupracuje so školami, školskými zariadeniami, mimovládnyimi organizáciami a ďalšími subjektami pôsobiacimi v oblasti práce s deťmi a mládežou a mládežníckej politiky na území obce,
- vytvára platformu na tvorbu a implementáciu miestnej politiky vo vzťahu k deťom a mládeži podľa aktuálnych potrieb,
- zväží zriadenie poradného orgánu pre problematiku detí a mládeže, práce s mládežou a mládežníckej politiky.

2.2.4. Výchovno-vzdelávacie a záujmovo-vzdelávacie školské zariadenia

Inštitúcie v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK podporujúce výchovu a vzdelávanie mládeže na horizontálnej úrovni KSK:

- základná škola
- stredné školy
- jazykové školy
- školské internáty
- škola v prírode
- centrá voľného času (krúžkové aktivity, prázdninové aktivity),

- školské strediská záujmovej činnosti (krúžky),
- centrum voľného času – regionálne centrum mládeže zriadené KSK

Základná škola - zabezpečuje výchovu a vzdelávanie prostredníctvom školských vzdelávacích programov, ktoré poskytujú základné vzdelanie, ktoré sa člení na: primárne vzdelanie a nižšie stredné vzdelanie.

Poskytuje žiakovi základné poznatky, zručnosti a schopnosti v oblasti jazykovej, prírodovednej, spoločenskovednej, umeleckej, športovej, zdravotnej, dopravnej a ďalšie poznatky a zručnosti potrebné na jeho orientáciu v živote a v spoločnosti a na jeho ďalšiu výchovu a vzdelávanie.

V zriaďovateľskej pôsobnosti KSK je 1 ZŠ ako organizačná zložka Spojenej školy.

Stredné školy sú gymnázium, stredná odborná škola a konzervatórium.

Poskytujú žiakovi tieto stupne vzdelávania: nižšie stredné odborné vzdelanie (nižšie sekundárne), stredné odborné vzdelanie (sekundárne), stredné odborné vzdelanie (sekundárne), úplné stredné všeobecné vzdelanie (vyššie sekundárne), úplné stredné odborné vzdelanie (vyššie sekundárne).

V zriaďovateľskej pôsobnosti KSK je 81 stredných škôl, z toho:

- 20 gymnázií
- 10 stredných priemyselných škôl
- 6 spojených stredných škôl (organizačné zložky: 1 ZŠ, 2G, 4 OA, 7 SOŠ k 15.9.2008)
- 6 obchodných akadémií
- 1 hotelová akadémia
- 3 umelecké školy
- 35 stredných odborných škôl

SŠ rozvíjajú v mimoškolskej činnosti nadanie a záujmy detí v oblastiach o ktoré ich žiaci majú záujem vo forme krúžkov, súťaží, organizovaním jednorazových aktivít a podujatí. Využívajú na túto činnosť príspevky z Rady rodičov, vzdelávacie poukazy, kultúrne poukazy a dary.

Jazykové školy: poskytujú jazykové vzdelávanie v cudzích jazykoch podľa vzdelávacieho programu, organizujú aj vyučovanie cudzích jazykov s odborným zameraním a pripravujú na prekladateľskú a tlmočnickú činnosť. Vzdelávanie v jazykových školách sa uskutočňuje v kurzoch. V zriaďovateľskej pôsobnosti KSK sú 4 jazykové školy.

Školské internáty: svojím výchovným programom školského zariadenia nadväzujú na výchovno-vzdelávaciu činnosť školy v čase mimo vyučovania a úzko spolupracujú s rodinou dieťaťa alebo žiaka. Vytvárajú podmienky pre uspokojovanie individuálnych potrieb a záujmov žiakov prostredníctvom mimoškolských aktivít.

Výchovno-vzdelávacia činnosť školského internátu je rozdelená do týchto oblastí:

- ⇒ spoločensko-vedná činnosť,
- ⇒ kultúrno-výchovná činnosť,
- ⇒ technicko-vzdelávacia,
- ⇒ telovýchovno-zdravotná činnosť.

Cieľom výchovného pôsobenia na žiakov v školskom internáte je rozširovať a prehĺbovať vedomosti a zručnosti, rozvíjať záujmy, aktivitu, samostatnosť, iniciatívu, túžbu po tvorivosti,

prehľbovať vzťah k seba vzdelávaniu, seba výchove a k zdravému spôsobu života, rozvíjať jeho sociálne kompetencie /socializácia žiaka/, posilňovať jeho auto regulačné mechanizmy, viesť ho k sebadisciplíne a pôsobiť preventívne proti nežiaducim a negatívnym formám správania.

V komplexnej výchovno-vzdelávacej činnosti školských internátov sa realizuje výchova k manželstvu a rodičovstvu a na základe poznania rodinného prostredia sa uplatňuje tvorivo-humanistická výchova. V zriaďovateľskej pôsobnosti je 18 školských internátov.

Škola v prírode : je účelové zariadenie, ktorého poslaním je umožniť deťom a žiakom posilňovať zdravie a fyzickú zdatnosť bez prerušenia výchovy a vzdelávania v zdravotne priaznivom prostredí. Utvára podmienky aj na organizovanie jazykových a lyžiarskych kurzov, súťaží žiakov, prázdninové a medzinárodné pobyty detí a žiakov.

V zriaďovateľskej pôsobnosti je 1 škola v prírode.

Školské strediská záujmovej činnosti (krúžky): zabezpečujú podľa výchovného programu školského zariadenia pre deti oddychové a záujmové činnosti v ich voľnom čase. V zriaďovateľskej pôsobnosti KSK sú 3 strediská záujmovej činnosti.

Centrum voľného času v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK:

Centrum voľného času – Regionálne centrum mládeže (ďalej centrum) zriadené Košickým samosprávnym krajom utvára podmienky a je gestorom neformálneho vzdelávania detí a mládeže v Košickom kraji. Centrum ďalej organizuje a zabezpečuje výchovno-vzdelávaciu činnosť prostredníctvom rozvoja záujmov detí a mládeže, implementuje do svojej činnosti prioritné úlohy a opatrenia, vychádzajúc z kľúčových úloh a akčných plánov štátnej politiky vo vzťahu k deťom a mládeži. Realizuje výchovno-vzdelávacie, rekreačné, školiace aktivity v oblasti práce s mládežou vo voľnom čase, vytvára podmienky pre relaxáciu a aktívne trávenie voľného času mládeže, podieľa sa na formovaní návykov užitočného využívania voľného času, rozvíjaní talentu a tvorivosti. Centrum poskytuje metodickú a odbornú pomoc v oblasti práce s deťmi a mládežou v ich voľnom čase školám a školským zariadeniam, občianskym združeniam, ktoré pracujú s deťmi a mládežou a ďalším právnickým alebo fyzickým osobám, ktoré o ňu požiadajú alebo sa na nej vzájomne dohodnú. Zhromažďuje základné informácie v oblastiach voľného času, medzinárodných výmen mládeže, primárnej prevencie závislostí, poskytovania finančných dotácií, medzinárodnej mobility a spolupráce, vytvára informačné databázy a poskytuje ich deťom a mládeži, občianskym združeniam detí a mládeže a ďalším záujemcom. Centrum realizuje aktivity v oblastiach prieskumov, školiacich aktivít, rozvoji poradensko-informačných služieb, participácie, mobility, starostlivosti o talenty, prevencie sociálne patologických javov v súlade so zriaďovacou listinou a úlohami vyplývajúcimi z členstva v Európskej sieti centier. Centrum slúži ako otvorený priestor pre mladých ľudí na stretávanie s inými mladými ľuďmi v neformálnom, štandardne vybavenom prostredí, priestor na získavanie informácií, zmysluplné využitie voľného času.

Úloha centra v oblasti práce s mládežou v Košickom kraji:

Centrum voľného času – Regionálne centrum mládeže zabezpečuje úlohy Košického samosprávneho kraja vyplývajúce pre KSK z východiskových dokumentov, najmä z Kľúčových oblastí a akčných plánov štátnej politiky vo vzťahu k deťom a mládeži v SR na roky 2008 –2013 a zo zákona NR SR č. 282/2008 Z. z. a to najmä:

- prieskumné aktivity v oblasti práce s mládežou, získavanie a analýza informácií o mládeži v Košickom kraji,
- podpora a stratégia neformálneho vzdelávania mládeže, je gestorom pre neformálne vzdelávanie mládeže v rámci Košického samosprávneho kraja,
- zabezpečenie a realizácia výchovno-vzdelávacích a školiacich aktivít pre mladých ľudí, mladých vedúcich, mládežníckych vedúcich a pracovníkov s mládežou na témy:
  - ⇒ ľudské práva,
  - ⇒ participácia, demokracia a občianstvo,
  - ⇒ tolerancia, boj proti rasizmu a xenofóbii,
  - ⇒ Európska únia, európske občianstvo,
  - ⇒ mediálna výchova,
  - ⇒ interkultúrny dialóg a porozumenie,
  - ⇒ dobrovoľníctvo,
  - ⇒ mládežnícka politika.
- zabezpečenie úloh v rámci Európskej charty informácií pre mládež, zjednodušenie prístupu mladých ľudí k európskym informáciám aj prostredníctvom aktívneho využívania a propagácie európskej siete informácií pre mládež EURODESK a prostredníctvom Európskeho portálu pre mládež,
- podpora mobility mládeže a medzinárodnej mobility mládeže v rámci grantových programov Európskej únie,
- koordinácia a podpora dobrovoľníckych aktivít mládeže v rámci kraja,
- vzdelávanie pracovníkov s mládežou, mladých vedúcich a mládežníckych vedúcich,
- vzdelávanie členov žiackych školských rád a koordinátorov žiackych školských rád a podpora aktívnej činnosti žiackych školských rád na území Košického kraja,
- podpora vzniku a fungovania obecných a mestských parlamentov mládeže v rámci Košického kraja a vzdelávanie ich členov,
- vzdelávanie zamestnancov obecných a mestských úradov v oblasti mládežníckej politiky,
- podpora talentovanej mládeže,
- podpora umenia mladých ľudí prostredníctvom galérie mladých, školení, výstav, súťaží a iných podporných aktivít.

2.3. Občianska a politická participácia mládeže.

Mládežnícku politiku na miestnej úrovni upravujú nasledujúce základné dokumenty: Biela kniha o mládeži a Európska charta o participácii mladých ľudí na živote obcí a miest. V kontexte analýzy týchto dokumentov môžeme za základné piliere mládežníckej politiky na komunálnej úrovni považovať:

- participáciu (účasť) mládeže a výchovu k aktívnemu občianstvu,
- dobrovoľníctvo ako prirodzenú formu angažovanosti mladých ľudí, prejav ich iniciatívy a solidarity,
- poskytovanie cielených informácií pre mládež a o mládeži,
- systematickú spoluprácu všetkých subjektov zaoberajúcich sa deťmi a mládežou.

Európska charta o participácii mladých ľudí na živote obcí a regiónov uvádza, že účasť na živote obcí a miest poskytuje mladým ľuďom možnosť, aby sa s nimi identifikovali ako

občania. Účasť je predpoklad, aby mladí ľudia prejavili svoju vôľu žiť spoločne s ostatnými a stali sa aktérmi sociálnych zmien.

Proces premien po roku 1989 zahŕňa v sebe aj procesy občianskej participácie mládeže. V súčasnosti máme k dispozícii výsledky medzinárodných výskumov, ale aj mnohých výskumov na národnej úrovni. Cieľom je priniesť poznatky k objasneniu mechanizmov participácie mládeže na občianskom živote, konfrontovať ich názory, postoje, správanie, politické znalosti a občianske kompetencie.

Participáciu mládeže môžeme definovať ako proces, v ktorom každý mladý človek má právo:

- na informácie o spoločenskom dianí,
- na vyjadrenie svojich názorov a postojov a ich vypočutie i akceptáciu zo strany dospelých,
- na spoluúčasť na rozhodovacích procesoch,
- na aktívnu účasť na verejnom živote.

Mladý dospelávajúci človek by mal mať predovšetkým možnosť učiť sa ako využívať toto svoje právo v budúcom občianskom a politickom živote.

Úlohou štátu a samospráv je vytvárať predpoklady pre rozvoj mládežníckej participácie, k zabezpečeniu práva slobodne sa vyjadrovať vo všetkých záležitostiach, poskytovať možnosť mladým ľuďom byť vypočutí v každom súdnom alebo správnom konaní, budovať právne a občianske vedomie detí a mládeže,

Na Slovensku participačné aktivity uskutočňujú spravidla mladí ľudia združení v občianskych združeniach alebo v inštitútoch reprezentujúcich istú komunitu, ako sú žiacke školské rady alebo mládežnícke parlamenty. Ostatní mladí ľudia sa len zúčastňujú na podujatiach, ktoré tieto subjekty organizujú pre verejnosť, alebo sa celkom vyhýbajú ich vplyvu. Participačné aktivity mládeže sa spravidla uskutočňujú v rámci mládežníckej scény a minimálne prenikajú do rôznych sektorových politík, či už na centrálnej alebo regionálnej úrovni.

2.3.1. Legislatívne predpoklady participácie mládeže.

Pôdu pre aktivizáciu mládeže na regionálnej a miestnej úrovni pripravil Návrh decentralizácie a modernizácie verejnej správy, ktorý schválila vláda uznesením č. 230 z 11. apríla 2000, ako východisko pre ďalšie práce na reforme verejnej správy. To umožnilo vytvárať participačné štruktúry mládeže na regionálnej aj miestnej úrovni.

V období rokov 2002 až 2005, sa už prejavila možnosť implementácie niektorých medzinárodných dokumentov pre legislatívnu podporu participácie mládeže v SR :

- Dohovor o právach dieťaťa (1989) umožňuje spoluúčasť detí (právo prístupu a využívania informácií, slobodne sa združovať, mať právo na mravný a sociálny rozvoj, právo na odpočinok a voľný čas, na účasť v hre a oddychové činnosti),
- Svetová deklarácia o prežití detí, ich ochrane a rozvoji (1990), ktorá vymedzuje základné otázky participácie detí:
  - ⇒ Európska charta účasti mládeže na živote obcí a regiónov (1991), ktorá podáva zásadné informácie o možnostiach obcí a ich samospráv vo vzťahu k zásadným oblastiam života mladých ľudí.
  - ⇒ Svetový program opatrení pre mládež do roku 2000 (1995) uvádza desať priorít pôsobenia medzi mládežou.

- ⇒ Deklarácia o politikách voči mládeži a programoch, ktoré z nich vychádzajú (1998) sa priamo vzťahuje k životu mladých ľudí v obciach.
- ⇒ Manifest mládeže pre 21. storočie (1999) zdôrazňuje rad úloh, ktoré predpokladajú aktívnu spoluúčasť mladých ľudí.
- ⇒ Biela kniha (2002) – nový impulz pre európsku mládež. Biela kniha zdôrazňuje nevyhnutnosť spolupráce iných politík s mládežníckou politikou. Oblasti ako je nezamestnanosť, vzdelanie, sociálna integrácia, životné prostredie, sa dotýkajú nielen mládeže.

V oblasti multilaterálnej spolupráce medzi najdôležitejších partnerov v oblasti mládežníckej politiky patrí Rada Európy (Direktoriát mládeže a športu) a Európska komisia. V rámci štruktúr Rady Európy má MŠ SR zástupcu v CDEJ – Európskom riadiacom výbore pre mládež spolu so zástupcom Rady mládeže Slovenska. V januári 2006 vláda SR schválila svojim uznesením rozpracovanie Európskeho paktu mládeže, ktorý prijala Európska rada na svojom zasadnutí 22. – 23. 3. 2005 na podmienky Slovenska.

Európsky pakt mládeže sa venuje uvedeným oblastiam: mobilite, odbornej príprave, vzdelávaniu a dobrovoľníckej práci, zamestnanosti a sociálnej inklúzii, a aktívnemu občianstvu. Cieľom paktu je zvýrazniť osobitné miesto mladých ľudí v spoločnosti, ktorých vníma nie ako pasívnych prijímateľov, ale ako aktívnych spolutvorcov.

Idea uvedených dokumentov sa preniesla aj do dokumentov pre uskutočňovanie participácie mládeže v Slovenskej republike.

Najvýznamnejším legislatívnym opatrením po roku 2002 z tohto hľadiska je zákon č.596/2003 Z.z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a zákon č. 131/2002 Z.z o vysokých školách.

Žiacke školské rady na stredných školách sú práve tými štruktúrnymi možnosťami, ktoré zo zákona by mali predstavovať „školu demokracie“ so všetkými parametrami programu Európskej komisie - Výchova k demokratickému občianstvu (EDC), ktorý sa v roku 2005 prezentoval Rokom výchovy mládeže k európskemu občianstvu.

Tieto právne predpisy umožnili sformulovať štátnu mládežnícku politiku v Koncepcii štátnej politiky vo vzťahu k deťom a mládeži do roku 2007 a implementovať ju od roku 2002 prostredníctvom každoročne rozpracovávaných Akčných plánov pre oblasť mládeže.

V Akčnom pláne pre politiku mládeže na rok 2005 sa schválila ako priorita “Podpora vzdelávania k aktívnemu občianstvu a participácii mládeže“ a cieľ „utvárať štruktúrne príležitosti, ktoré umožňujú reálnu občiansku a politickú participáciu mladých ľudí na rozhodnutiach, ktoré sa ich týkajú a podporovať ich, aby sa zapájali do života svojho spoločenstva“.

V kľúčových oblastiach a akčných plánoch štátnej politiky vo vzťahu k deťom a mládeži na roky 2008 – 2013 je participácia mládeže jednou z kľúčových oblastí.

V tejto oblasti štát okrem iného :

- vytvára podmienky, aby participácia mládeže vo všetkých sférach spoločnosti bola na zodpovedajúcej úrovni a nemala len symbolický charakter, ale priniesla skutočný vplyv na chod vecí a prijímanie rozhodnutí,
- vytvára podmienky pre zabezpečenie, aktuálnych, dostupných a relevantných informácií pre mládež,
- uznáva, že školy a školské zariadenia, mimovládne organizácie, rady mládeže a iné subjekty sú priestorom, kde má mládež vhodné a prirodzené podmienky na získanie a uplatnenie zodpovedajúcich kompetencií,

- podporuje participáciu mládeže prostredníctvom ich zástupcov na úrovni miestnej a regionálnej samosprávy,

Pre posilnenie participácie mládeže v Slovenskej republike sa vytvorila štruktúra inštitúcií na centrálnej, regionálnej a lokálnej úrovni. Súčasťou participačnej štruktúry mládežníckej scény na regionálnej (krajskej) úrovni môžu byť regionálne rady mládeže, regionálne centrá mládeže a komisie pre prácu s mládežou pri VÚC.

Škola prostredníctvom formálneho vzdelávania žiakov zabezpečuje, aby si mladí ľudia prostredníctvom rozličných predmetov osvojili množstvo informácií o spoločnosti a jej fungovaní. Podľa samotných žiakov, najviac vedomostí o uplatňovaní demokratických princípov, občianskej participácii, legislatíve a zákonodarných orgánoch sa nachádza v učebných predmetoch občianska náuka, náuka o spoločnosti. Podľa údajov z výskumu (IUVENTA 2005), žiaci a študenti sa môžu niečo naučiť o spoločnosti a demokracii aj v tradičných školských predmetoch ako sú história, zemepis, slovenský jazyk a literatúra. Škola vo svojich priestoroch umožňuje aj neformálne vzdelávanie mládeže, a to najmä prostredníctvom žiackych školských rád na stredných školách.

V mestách na Slovensku začali v rokoch 2003 – 2005 vznikať tzv. mladé parlamenty, mládežnícke alebo detské parlamenty. Spravidla sa v nich združujú zástupcovia stredných škôl, občianskych združení mládeže.. Dôležitou podmienkou participácie mládeže je aj možnosť zúčastniť sa na zasadnutiach, kde sa rozhoduje o veciach, ktoré sa týkajú mládeže aj v rámci sektorových politík, ale aj prakticky zapojiť mladých ľudí do riešenia problémov, dať im príležitosť rozhodovať a niešť zodpovednosť za riešenie vecí verejných, podpora a oceňovanie činnosti mladých zo strany dospelých. Dospievajúcich motivuje k ďalšej práci najmä to, ak sami poznajú, že ich participačné úsilie naozaj k niečomu vedie a že je možné niečo dosiahnuť. Za nezanedbateľný stimul je potrebné považovať aj zodpovedajúce finančné podmienky participácie na regionálnej úrovni.

2.3.2. Žiacke školské rady.

Participácia študentov na školskej samospráve formou žiackych školských rád je novou príležitosťou učenia sa demokracii, je reálnou možnosťou na zvýšenie záujmu mladých ľudí o veci verejné. Rozhodnutia žiackej rady na strednej škole sa dotýkajú všetkých žiakov bez rozdielu.

Kompetencie žiackej školskej rady určuje § 26 zákona č. 596/2003 Z.z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve:

- žiacka školská rada sa vyjadruje k podstatným otázkam, návrhom a opatreniam školy v oblasti výchovy a vzdelávania,
- podieľa sa na tvorbe a dodržiavaní školského poriadku,
- zastupuje žiakov vo vzťahu k riaditeľovi a vedeniu školy,
- volí svojich zástupcov do rady školy.

Poslanie rozvoja žiackych školských rád ako jedného z efektívnych nástrojov učenia sa demokracii nie je iba neformálnym vzdelávaním pre prácu v žiackej rade samotnej, ale aj nástrojom na riešenie každodenných problémov v škole.

V regióne sa problematike žiackych školských rád systematicky venuje od roku 2006 CVČ - Regionálne centrum mládeže, ktoré v roku 2006 odštartovalo s podporou Odboru detí a mládeže MŠ SR projekt „Program podpory žiackych školských rád“ .

V rámci podpory ŽŠR CVC – RCM prostredníctvom vzdelávacieho programu akreditovaného MŠ SR vyškolovalo v od roku 2006 viac ako 350 mladých ľudí. Cieľom vzdelávacieho programu je poskytnúť mladým ľuďom kompetencie v moduloch zameraných na interpersonálnu komunikáciu, osobnosť v náročných životných situáciách, legislatívu ŽŠR, motiváciu, budovanie tímu a riešenie problémov v tíme .

Od roku 2007 realizuje Iuventa podporný program pre koordinátorov žiackych školských rád.

3. Analýza súčasného stavu rozvoja starostlivosti o mládež.

3.1. SWOT analýza

Silné stránky:

- vytvorenie legislatívneho rámca pre rozvoj a starostlivosť o mládež – zákon NR SR č.282/2008 Z. z. o podpore práce s mládežou,
- záujem samosprávy a inštitúcií podieľajúcich sa na práci s mládežou na vytvorení optimálnych podmienok pre rozvoj mládeže v KSK,
- multikultúrna spoločenská klíma, ktorá podporuje variabilitu v činnostiach a v projektoch adresovaných mládeži,
- Košice – centrum vzdelávacích a kultúrnych inštitúcií, univerzitné centrum, existencia rôznorodých inštitúcií participujúcich na aktivitách pre mládež,
- motivovaní a angažovaní mladí ľudia podieľajúci sa na práci a starostlivosti o mládež,
- vzdelávanie v jazyku národnostných menšín a bilingválne vzdelávanie vytvárajú priestor pre zintenzívnenie cezhraničnej spolupráce, posilnenie hodnôt, ako sú tolerancia, národnostná znášanlivosť a úcta k iným národom.

Slabé stránky:

- nedostatočná informovanosť a orientácia mladých ľudí v spoločensko-politických otázkach,
- existencia nežiaducich prejavov mládeže - šikanovanie, rasizmus, národnostná neznášanlivosť a xenofóbia,
- zmena v potrebách a v hodnotových prioritách mladých ľudí, pasivita mladých ľudí a preferovanie konzumného spôsobu života,
- absencia efektívneho systému podpory pre všetky inštitúcie a organizácie pôsobiace v tejto oblasti s dodržaním princípu rovnosti príležitostí pre uchádzačov o podporu,
- slabá rozvinutosť vidieckych oblastí v oblasti služieb, v oblasti kultúry a cestovného ruchu, ktoré by mohli smerovať k vytváraniu voľno-časových príležitostí,
- nedostatočný záujem súkromného sektoru o rozvoj a zlepšenie situácie mladých ľudí v regióne,
- chýba prepojenie vo výmene informácii medzi mestami, obcami a krajskou samosprávou o pripravovaných aktivitách,
- neexistujúca sieť organizácií, ktoré by poskytovali informácie pre mládež.

Príležitosti:

- rozvoj služieb, školstva a cestovného ruchu smerujúci k vytváraniu pracovných príležitostí,
- iniciatíva samosprávy pri poskytovaní podpory mediálnej, finančnej so zreteľom na cieľové skupiny, angažovanosť a informovanosť mládeže,
- vytváranie možností, dať právo mládeži na vlastnú identitu, možnosť poskytnúť priestory s možnosťou bezbariérového prístupu, prezentácia pozitívnych vzorov,

- štátna podpora neformálneho vzdelávania mládeže,
- existencia legislatívnej opory pre prácu s mládežou,
- komunikácia Košického samosprávneho kraja s mládežou prostredníctvom vznikajúcej Krajskej rady žiackych školských rád, umožnenie mladým ľuďom participovať na prijímaní rozhodnutí,
- budovanie systému komunikácie medzi KSK a voľno-časovými zariadeniami v regióne
- CVČ – RCM ako vzdelávacie a poradenské centrum pre oblasť práce s deťmi a mládežou,
- možnosť akreditovať CVČ – RCM ako vzdelávaciu inštitúciu v oblasti práce s mládežou,
- možnosť akreditácie vzdelávania pracovníkov samospráv na úseku práce s mládežou mládežníckych vedúcich, mladých vedúcich a pracovníkov s mládežou, školiace aktivity pre pracovníkov voľno-časových zariadení,
- podpora partnerstva a spolupráce štátnych a neštátnych organizácií koordinujúcich prácu s mládežou,
- možnosť podporiť mládežnícke programy, podporiť existujúce a funkčné mládežnícke stránky v regionálnych novinách,
- možnosť zapájať mladých do propagácie aktivít pre seba samých,
- vytvárať na škole priestor pre prevenciu mladých ľudí pred negatívnymi spoločenskými javmi, podpora zdravého životného štýlu,
- motivovať mestá a obce k pozývaniu existujúcich mládežníckych organizácií k aktivitám pre mládež, s poskytnutím možnosti prezentovať svoju činnosť k zvýšeniu motivácie miestnych mládežníckych združení,
- prenášať z KSK informácie na mestá a obce o aktivitách pre mládež, mládežníckych organizáciách a ich aktivitách,
- hľadať možnosti prepojenia medzi aktívnymi skupinami mladých ľudí a mládežníckymi organizáciami, vytvoriť systém sieťovania inštitúcií pôsobiacich v oblasti prevencie a voľného času.

Ohrozenia:

- demografický pokles populácie v KSK,
- rast nezamestnanosti v regióne,
- pokles počtu stálych obyvateľov obcí, malých miest, strata identity obcí,
- nedostatok finančných zdrojov samospráv pre realizáciu aktivít a podujatí pre mládež,
- nedobudovanie prepojenia jednotlivých inštitúcií poskytujúcich služby mládeže,
- nezáujem mladých ľudí o aktivity a projekty organizované samosprávou.

3.2. Analýza záujmov a potrieb mládeže v Košickom samosprávnom kraji.

Generácia mladých ľudí v KSK má s ohľadom na súčasné trendy v spoločnosti odlišné preferencie v oblastiach využívania voľného času oproti predchádzajúcim generáciám. Vyznávajú iné hodnoty, majú iné záujmy a potreby, ktoré sú odrazom ich životného štýlu.

S cieľom zistiť aktuálne záujmy a potreby mládeže bol študentom adresovaný a následne distribuovaný dotazník, ktorého zhodnotenie malo priniesť obraz o súčasnom spôsobe využívania voľného času, ale i o ich prioritách a názoroch na rôzne spoločenské, kultúrne a politické oblasti, ktoré sa ich bezprostredne dotýkajú.

Dotazník (príloha 1), merný prostriedok pre získavanie názorov a postojov k určitej oblasti, bol predložený vzorke 3591 študentov zo stredných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK. Z respondentov bolo 1716 mužov a 1875 žien, z ktorých bolo študentmi gymnázia 1673, 1918 navštevovalo SPŠ, SOŠ, konzervatórium, spojené školy, OA, SZŠ. Vzorku tvorili mladí ľudia vo veku od 14 do 25 rokov, pričom najväčšie zastúpenie mali 17- roční študenti. Respondenti pochádzali zo všetkých regiónoch KSK, najviac ich pochádzalo z obcí KSK 1444 a menšie zastúpenie mali študenti z miest nad 100.000 obyvateľov, t.j. 873 respondentov. Jednotlivé dotazníky sa štatisticky vyhodnotili a vytvorili tak podklad pre spracovanie analýzy súčasných záujmov a potrieb mládeže v Košickom samosprávnom kraji.

Voľný čas využívajú mladí ľudia rôznorodo. Súčasnosť ponúka bohatú zmes aktivít pre aktívny i pasívny spôsob realizácie sa vo voľnom čase. Respondenti zo SŠ v KSK preferujú a kopírujú súčasný trend doby – väčšinu svojho voľného času venujú využívaniu moderných technológií - počítaču a „surfovaniu po internete“ (14 až 20% v jednotlivých regiónoch KSK). Najvýraznejší záujem o tento spôsob využívania majú študenti v trebišovských stredných školách (viac než 20%).

Pomerne rovnakou mierou sa respondenti venujú športu a počúvaniu hudby (8 až 14% v jednotlivých regiónoch KSK). Šport dominuje hlavne u študentov zo stredných škôl v SNV a okolí (viac než 14%) a počúvaním hudby sa vo voľnom čase zaoberajú hlavne študenti na stredných školách v Michalovciach a okolí (viac než 15%). Ďalej respondenti uvádzajú, že sa vo voľnom čase venujú stretávaniu sa s priateľkou (8 až 12%) a svoj voľný čas trávia pozeraní televízie (7 až 14% respondentov – najviac v Trebišove a okolí).

Veľmi zarážajúci je údaj o tom, že takmer 5 až 10% mladých ľudí vo voľnom čase navštevuje bary a pohostinstva (najviac v Rožňave a okolí), kým návšteve kultúrnych podujatí a čítaniu kníh sa venujú asi len 2% opýtaných študentov (najviac v Michalovciach a okolí). (príloha č. 2, tab.1 Akým činnostiam sa vo svojom voľnom čase venujete najradšej?)

Využívanie voľného času podlieha mnohým vplyvom. Určujú ho spoločensky aktuálne trendy vo využívaní voľno-časových aktivít, ale výrazný vplyv má rodinné zázemie, školské a mimoškolské prostredie a okruh spolužiakov a priateľov.

Mladých ľudí na SŠ v KSK pri spôsobe trávenia voľného času najviac ovplyvňujú ich rovesníci, resp. kamaráti(viac než 40% v jednotlivých regiónoch KSK). Na ich rozhodnutie o výbere voľno-časovej aktivity v menšej miere aj pôsobí rodinné zázemie(viac než 20% v jednotlivých regiónoch KSK). Minimálny vplyv na spôsob a charakter trávenia voľného času majú spolužiaci a súrodenci (okolo 2% v jednotlivých regiónoch KSK).

Asi 10% respondentov uviedlo iné faktory, ktoré určujú ich voľný čas – napr. pedagógovia, vychovávatelia, tréneri a pod.

(príloha č. 2, tab.2 Kto najviac ovplyvňuje to ako trávite svoj voľný čas?)

Adekvátne využívanie voľného času podporuje zdravý telesný a duševný vývoj a navádza mladých ľudí k optimálnemu životnému štýlu. Spokojnosť so spôsobom naplňovania voľného času prejavilo zhruba 50% respondentov. Najspokojnejší sú študenti na stredných školách v SNV a okolí (viac než 53%) a najmenšiu spokojnosť v spôsoboch a formách využívania voľno-časových aktivít prejavili mladí ľudia v Michalovciach a okolí (viac než 4%).

(príloha č. 2. , tab. 3 Ste spokojný s tým ako trávite svoj voľný čas?)

Výber, resp. preferencia určitej voľno-časovej aktivity mladými ľuďmi je určovaný predovšetkým možnosťami v ich okolí, ponukou a dostupnosťou.

Študenti SŠ v KSK nie sú spokojní s možnosťami, ktoré majú k dispozícii pri využívaní voľného času – uviedlo to okolo 50% respondentov. Najviac nespokojní sú mladí ľudia v Michalovciach a okolí (viac než 56%). Spokojných s ponúkanými možnosťami je 20-30% študentov, najmä v Košiciach a okolí (viac než 30%).

Takmer 20% respondentov z jednotlivých regiónov KSK nevie posúdiť, či je v ich bezprostrednom okolí dostatok možností, aby mohli tráviť svoj voľný čas podľa svojich záujmov a potrieb.

(príloha č.2 , tab. 4 Je vo vašom okolí dostatok možností, kde trávite svoj voľný čas?)

Informovanosť o možnostiach, projektoch a voľno-časových aktivitách podmieňuje ich využívanie tými adresátmi, pre ktorých sa uvedené podujatia pripravujú a realizujú. Študenti SŠ v KSK nie sú informovaní o mieste a spôsobe získavania informácií k využívaniu svojho voľného času – 50 až 60% respondentov. Najmenej sa v spôsobe akým získať informácie orientujú mladí ľudia v Michalovciach a okolí (viac než 63%) a najviac sa k uvedeným informáciám dostávajú študenti v Rožňave a okolí(viac než 54%).

(príloha č.2 , tab. 5 Viete kde získate dostatok informácií?)

V KSK existujú rôzne inštitúcie, ktorým primárnym cieľom je práca s mládežou, podpora a starostlivosť o jej rozvoj. Ponúkajú široké spektrum aktivít, ktoré odrážajú potreby a záujmy dnešnej mládeže. Oslovení respondenti však až viac než 60% uvádzajú, že nemajú, resp. nepoznajú inštitúcie vo svojom okolí, ktoré by sa mali podieľať na vytváraní podujatí a projektov na zatriaktívnenie ich voľného času. Najmenej uvedených inštitúcií poznajú študenti v Michalovciach a okolí (viac než 63%). Najviac informovaní o činnostiach a existencií inštitúcií venujúcich sa mládeži sú respondenti v Rožňave a okolí.

(príloha č.2, tab. 6 Poznáte vo svojom okolí inštitúcie, ktoré sa venujú práci s mládežou?)

Jedným zo spôsobov, akým mladí ľudia využívajú voľný čas je ich realizácia sa v rôznorodých záujmových útvaroch a zoskupeniach. O tom, aby ich mladý človek využíval a prostredníctvom nich sa realizoval musí byť informovaný o ich činnostiach a pôsobení.

Študenti SŠ v KSK získavajú uvedené informácie od rôznych zdrojov – od kamarátov, cez internet, cez distribúciu rôznych informačných letákov. Viac než 30% uviedlo, že sa k informáciám o navštevovaných podujatiach dostalo prostredníctvom kamarátov a spolužiakov – najviac v SNV a okolí (viac než 33%). Výraznou mierou v tomto smere informovanosť ovplyvňuje škola (23-30%) a internet (12-18%). Týmito zdrojmi sú informovaní hlavne mladí ľudia v Trebišove (viac než 35%) a v Košiciach a okolí(viac než 18%). Najmenej informácií o záujmových útvaroch a kluboch získavajú respondenti z tlače a z propagačných materiálov (okolo 2% respondentov).

(príloha č.2 , tab. 14 Odkiaľ ste získali informácie o vami navštevovaných aktivitách, krúžkoch, kluboch?)

Náboženské inštitúcie poskytujú okrem svojej primárnej činnosti aj služby a aktivity, ktoré sú zamerané na mládež. Cirkevné spolky realizujú nielen aktivity duchovného charakteru, ale organizujú i rôzne kultúrne a športové podujatia.

Mladí ľudia v košickom regióne nepreferujú uvedené podujatia – najmä v Rožňave a okolí (nad 95% respondentov) . Najviac študentov, ktorý uvedené cirkevné spolky navštevuje je v Košiciach a okolí (nad 25% mladých ľudí).

(príloha č.2 , tab. 13 Navštevujete aktivity cirkevných spolkov ?)

Občianske združenie pôsobí na rôzne cieľové skupiny a má široké zameranie. Okrem aktivít, ktoré uskutočňuje pre svojich členov podporuje aj projekty zamerané pre mladých ľudí predovšetkým so spoločenským, kultúrnym a športovým zameraním.

Študenti SŠ nie sú zapojení do uvedených aktivít organizovaných občianskym združením - viac než 90% študentov, najviac v Rožňave a okolí (nad 92% respondentov). Najviac sú tieto aktivity využívané mladými ľuďmi z Košíc a okolia (viac než 22% respondentov).

(príloha č.2 , tab. 12 Navštevujete aktivity organizované občianskym združením?)

Mladí ľudia sa v súčasnosti popri preferovanej forme pasívneho trávenia času, t.j. využívaním internetu a sledovanie televíznych programov venujú i aktívnemu oddychu realizovaného cez rôzne športové a telovýchovné aktivity. Športové kluby poskytujú materiálne a technické zázemie pre rekreačný i vrcholový šport.

V športových kluboch na území KSK je organizovaných iba okolo 20-30 % študentov SŠ. Najviac členov majú kluby v Košiciach a okolí (viac než 34%). Až 65-75% respondentov nie je členom žiadneho športového zoskupenia. Najmenej členov majú športové kluby v trebišovskom regióne (viac než 77%). (príloha č.2 , tab. 11 Ste členom športového klubu?)

Š SR každoročne adresuje školám, resp. ich študentom vzdelávacie poukazy, ktoré majú podporiť mimoškolské aktivity realizované školou, príp. školským zariadením.

Väčšina opýtaných študentov zo SŠ v KSK nevie posúdiť, či sa skvalitnila ponuka mimoškolských aktivít – 42-47% respondentov. Prevažná časť študentov nie je spokojná s ponukou krúžkovej činnosti na škole - najmä v Košiciach a okolí (viac než 30%). Na stredných školách v Michalovciach a okolí najviac mladých ľudí (viac 31%) konštatuje zlepšenie v ponuke krúžkovej činnosti na škole, ktorú navštevujú.

(príloha č.2 , tab. 8 Zavedením vzdelávacích poukazov, zlepšila sa ponuka krúžkov na Vašej škole?)

Študenti po obdržaní vzdelávacieho poukazu ho odovzdávajú inštitúcii, v ktorej sú vytvorené podmienky pre mimoškolskú činnosť. Väčšina študentov na SŠ v KSK odovzdá svoj vzdelávací poukaz škole, ktorú navštevuje (71- 89% študentov). Istá skupina využije vzdelávací poukaz k aktivitám a projektom, ktoré organizuje CVČ (1-8%). Najväčší záujem o využívanie ponúkaných činností CVČ majú respondenti v Rožňave a okolí (viac než 8 %). Najmenej navštevujú mladí ľudia CVČ v Michalovciach a okolí (iba okolo 1%).

(príloha č.2 , tab. 9 Svoj vzdelávací poukaz ste odovzdali?)

CVČ ponúkajú pomerne širokú škálu pravidelných krúžkových činností, ktoré vytvárajú podmienky pre realizáciu záujmov a potrieb mladých ľudí. Študenti zo SŠ neprejavujú záujem o členstvo v CVČ (viac než 80% respondentov na SŠ v KSK). Najviac mladých ľudí je zapojených v krúžkovej činnosti CVČ v Michalovciach a okolí (viac než 22%).

(príloha č.2 , tab. 10 Ste členom krúžku v centre voľného času?)

Na ponuke a realizácii voľno-časových aktivít pre mladých ľudí participuje množstvo inštitúcii a organizácii. Vytvárajú podmienky pre rozvoj potrieb a záujmov mladých ľudí. Podieľajú sa na spôsoboch a formách, akými mládež trávi svoj voľný čas.

Podľa názoru 30 až 40% študentov SŠ najoptimálnejšie podmienky vytvárajú športové kluby. Najviac ma tento názor skupina oslovených študentov z Košíc a okolia (viac než 43%). Podľa respondentov primerané zázemie poskytuje i CVČ (17-35% mladých ľudí) a škola (12-

21%). Najviac študentov z Trebišova a okolia sa stotožňuje s týmto názorom (viac než 21%). Respondenti uvádzajú, že najmenej adekvátne podmienky pre využitie voľného času majú cirkevné spolky a združenia (3-5% respondentov).

(príloha č.2 , tab. 7. Podľa Vášho názoru, kto ponúka najlepšie podmienky na využitie voľného času?)

Realizácia voľno-časových aktivít je podmienená mnohými činiteľmi, ktoré ovplyvňujú jej úspešný priebeh a vyvolajú záujem u mladých ľudí. Podľa názoru študentov sú problémy pri realizácii vyvolané predovšetkým nedostatkom finančných prostriedkov (názor okolo 30% študentov) a nezaujímavými a pre mládež neatraktívnymi podujatiami (15% respondentov). Asi 10% študentov si myslí, že uvedené problémy sú spôsobené nedostatočnou propagáciou a následnou slabou informovanosťou verejnosti o voľno-časových aktivitách. Respondenti uvádzajú za dôvod nedostatočnej a problémovej realizácie podujatí pre mládež aj nedostatočnú podporu a spoluprácu zo strany miestnej samosprávy o tieto aktivity (6-8% respondentov).

(príloha č.2 , tab. 15 Aké sú podľa vás problémy realizácie voľno-časových aktivít a podujatí pre mládež vo vašom okolí?)

Žiacke školské rady ak sú ustanovené, reprezentujú žiakov strednej školy a zastupujú ich záujmy vo vzťahu k riaditeľovi a vedeniu školy. Žiacka školská rada predkladá vedeniu svoje stanoviská a návrhy a podieľa sa na tvorbe a dodržiavaní školského poriadku, volí a odvoláva zástupcu žiakov do rady školy.

Na školách v zriaďovateľskej pôsobnosti podľa názoru väčšiny respondentov (70-80%) žiacke školské rady existujú a plnia si svoju funkciu. Najviac sú o jestvovaní žiackej školskej rady informovaní študenti v SNV a okolí. Až 10-19% študentov si nie je vedomých o tom, či na ich škole je zriadená žiacka školská rada. O jej činnosti a pôsobení je najmenej informovaných v Trebišove a okolí (viac než 19% respondentov).

Mladí ľudia sú síce v prevažnej miere informovaní o zriadení žiackej školskej rady, ale nemajú dostatok vedomostí o jej právomociach a funkciách (30-50% oslovených respondentov), najviac v Trebišove a okolí (viac než 59%). Pôsobenie a činnosti žiackych školských rád sú zrejmé 30-45% študentom SŠ v KSK, najinformovanejší sú mladí ľudia v SNV a okolí (viac než 43% študentov). O tom, či boli požiadavky zo strany študentov presadené vo vzťahu k vedeniu školy nevie väčšina študentov, najviac v Košiciach a okolí.

(príloha č. 2, tab. 17, 18, 19, 21, Žiacke školské rady)

Rada študentov pri KSK by mala zastupovať záujmy, požiadavky a presadzovať návrhy študentov z jednotlivých regiónov KSK vo vzťahu k samospráve. Väčšina opýtaných študentov sa k existencii Rady študentov pri KSK nevie vyjadriť (47-57% študentov), najviac v Košiciach a okolí (viac než 57%). Podľa 20-24% študentov by Rada študentov mala pri KSK existovať, tento názor majú hlavne študenti v SNV a okolí (takmer 24% študentov).

Je zaujímavé, že viac než 32% študentov z Rožňavy a okolia nemajú záujem, resp. nesúhlasia s vytvorením a fungovaním Rady študentov pri KSK.

(príloha č.2 , tab. 22, Mali by mať študenti SŠ v Košickom kraji „Radu študentov KSK“?)

Mladí ľudia v KSK majú možnosť, okrem využívania rôznych voľno-časových aktivít, ktoré im vytvárajú rôzne inštitúcie a organizácie, aj aktívne sa podieľať na spoločensko-politických a občianskych aktivitách. Z odpovedí respondentov je zrejмый fakt, že sa o túto oblasť príliš nezaujímajú, resp. majú k nej indiferentný postoj.

Z možností ako sa politicky angažovať preferujú charitatívnu činnosť (50-60% respondentov), najviac v Košiciach a okolí (takmer 60% respondentov). Časť študentov zbierala podpisy občanov alebo podpísalo petíciu (13-30%), najviac v Košiciach a okolí. Istá skupina študentov rozdávala letáky, písalo politické heslá, nosila na tričku politický symbol, najmä v Košiciach a okolí (viac než 25%).
(príloha č.2 , tab.29 , Politická a občianska participácia)

V súčasnosti majú mladí ľudia možnosť aktívne sa zapájať do rôznych foriem medzinárodnej výmeny. Je to pre nich atraktívny spôsob, akým môžu získavať nové vedomosti a skúsenosti, pri ktorých dochádza k výmene informácii, čím sa podporuje ich osobný i odborný rast.

Väčšina mladých ľudí v KSK má vo vzťahu k medzinárodným aktivitám nejednoznačný postoj, istá skupina, t.j. 10% respondentov ich označila za luxus, tento postoj majú hlavne študenti v SNV a okolí. Väčšina oslovených mladých ľudí nevie posúdiť, či je medzinárodná výmena luxusom alebo luxusom nie je – najviac respondentov z Trebišova a okolia (nad 50%). Predovšetkým študenti z Michaloviec a okolia si myslí, že pre nich medzinárodná výmena môže byť pre nich prínosom (viac než 39%).

Až viac než 85% študentov v KSK sa v rámci mobility mládeže nezúčastnilo žiadnej mládežníckej výmeny. Iba 8-14% malo možnosť zúčastniť sa stretnutia mladých ľudí z rôznych štátov, najviac z Rožňavy a okolia (viac než 14% respondentov).
(príloha č.2 , tab.30, 31, 32 ,Mobilita mládeže).

Záujmy a potreby mladých ľudí v Košickom samosprávnom kraji sú rôznorodé a vo väčšej miere odrážajú ich životné reálie, mapujú ich rodinné a spoločenské zázemie, školské i mimoškolské prostredie. Možno konštatovať, že mladí ľudia bez ohľadu na vek, pohlavie, región, z ktorého pochádzajú majú svoje priority a hodnoty, ktoré sa snažia presadiť nielen v štúdiu, ale aj v mimoškolskej aktivitách, resp. pri využívaní svojho voľného času rôznym spôsobom a v rôznych formách.

4. Vízia, strategické zámery a ciele v kľúčových oblasti rozvoja mládeže.

Vízia.

Košický kraj s dobre fungujúcim efektívnym podporným systémom pre prácu s mládežou so zreteľom na ich potreby a záujmy rešpektujúci špecifiká regiónov. V tomto systéme sa pohybujúci informovaný aktívny mladý človek nesúci zodpovednosť za svoje konanie so záujmom podieľať sa na spoločenskom a politickom dianí vo svojom prostredí, aktívny vo vyhľadávaní aktivít pre rozvoj svojej osobnosti, odmietajúci prostriedky ohrozujúce jeho zdravie. Mladý človek ako osobnosť.

- získavajúca vedomosti, zručnosti a skúsenosti v kontexte neformálneho vzdelávania,
- schopná adaptovať sa v svojom prostredí a akceptujúca hodnoty ako sú ľudské práva, potláčanie prejavov intolerancie, rasizmu a xenofóbie,
- chápujúca význam rôznych kultúr, majúca úctu k národom a národnostiam, k svojmu kultúrnemu dedičstvu a kultúrnemu dedičstvu iných národov a národností.

Kľúčové oblasti:

4.1. Vzdelávanie

Zámer: Vzdelávací systém, ktorý rešpektuje potreby, záujmy a slobodné rozhodnutie študentov a potreby vzdelanostnej spoločnosti.

Ciele :

- 4.1.1. zapracovať do školského vzdelávacieho programu poznávanie historického a kultúrneho dedičstva svojho kraja,
- 4.1.2. zvýšiť úroveň materiálno-technického vybavenia škôl a školských zariadení v školách vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti,
- 4.1.3. zvýšiť vzdelanostnú úroveň pracovníkov školy – výchovných poradcov, koordinátorov prevencie, triednych učiteľov,
- 4.1.4. podporiť demokratizáciu školstva najmä posilnením úlohy žiackych samospráv,
- 4.1.5. vytvárať podmienky pre skvalitnenie vzdelávania detí a mládeže so špecifickými vzdelávacími potrebami,
- 4.1.6. podporiť na školách otváranie iných foriem vzdelávania tak, aby sa zabezpečil prístup k celoživotnému vzdelávaniu všetkým skupinám mládeže,
- 4.1.7. realizovať programy prípravy rovesníkov - peer programy, zamerané na prevenciu závislostí, šikanovania, násilia a iných foriem neakceptovateľného správania mladých ľudí - v zmysle Minimálnych štandard pre realizáciu rovesníckych programov schválených MŠ SR,
- 4.1.8. podporiť vyhľadávanie a identifikáciu talentovaných a nadaných detí a mládeže, vytvoriť pre nich vhodné podmienky,
- 4.1.9. vytvoriť podmienky pre CVČ v Košiciach zriadené KSK na získanie akreditácie v súlade s § 8 zákona č. 282/2008 Z. z.,
- 4.1.10. vytvárať podmienky na školách pre vyučovanie slovenského jazyka, jazykov národnostných menšín a národov a posilniť v rámci nich rozvoj a vzájomnú úctu národov a národností k svojmu kultúrnemu dedičstvu a kultúrnemu dedičstvu iných národov a národností.

Nástroje na podporu a sledovanie napĺňania koncepcie :

Kvantitatívne nástroje: merateľné ukazovatele:

- počet školiacich aktivít zameraných na výchovných poradcov,
- percento výchovných poradcov a koordinátorov prevencie, ktorí sa zúčastnili aspoň dvoch aktivít vzdelávania,
- počet fungujúcich aktívnych žiackych samospráv,
- počet vyškolených rovesníckych poradcov / peer aktivistov/ z radov študentov,
- počet mladých ľudí študujúcich v iných formách vzdelávania,
- počet vzdelávacích programov CVČ.

Kvalitatívne ukazovatele: oblasť výmeny skúseností

- vývoj záujmu žiakov o prácu v žiackej samospráve,
- vývoj záujmu mládeže o vzdelávanie v iných formách štúdia.

4.2. Zamestnanosť.

Zámer: *Formálne vzdelávanie umožňujúce dosiahnuť vzdelanie pre mládež v rôznom veku.*

Ciele:

- 4.2.1. zvýšiť úroveň vzdelania výchovných poradcov,
- 4.2.2. podporiť predmety a aktivity škôl na rozvoj podnikateľských zručností žiakov,
- 4.2.3. zabezpečiť prístup a podporu k tej časti mládeže, ktorá opúšťa predčasne školský vzdelávací systém,
- 4.2.4. podporiť formou partnerstva organizovanie podujatí typu „burza práce“ aspoň na úrovni krajských miest,
- 4.2.5. podporiť iné formy vzdelávania na školách v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK (§40, §45 zákona 245/2008 Z. z. – štúdium jednotlivých vyučovacích predmetov, nadstavbové štúdium, pomaturitné štúdium).

Nástroje na podporu a sledovanie naplňania koncepcie :

Kvantitatívne nástroje: merateľné ukazovatele

- počet predmetov zameraných na získanie podnikateľských kompetencií,
- počet aktivít zameraných na výchovných poradcov,
- počet škôl zúčastnených na burze práce.

Kvalitatívne ukazovatele: oblasť výmeny skúseností

- vývoj záujmu učiteľa o žiaka opúšťajúceho školský vzdelávací systém,
- vývoj záujmu škôl o iné formy vzdelávania prejavujúci sa rastom ponuky.

4.3. Rodina.

Zámer: *Dobre fungujúca spolupráca medzi rodinou a školou.*

Ciele:

- 4.3.1. podporiť komunikáciu a interakciu medzi rodičmi a školou ,
- 4.3.2. zvýšiť odbornú zdatnosť výchovných poradcov a triednych učiteľov v oblasti komunikácie s rodičmi,
- 4.3.3. vytvoriť priestor na školách vo forme konzultačných hodín pre rodičov a žiakov,
- 4.3.4. v rámci rodičovských združení zabezpečovať preventívne – osvetové aktivity pre rodičov /v spolupráci s odborníkmi/ zamerané na predchádzanie rizikovému správaniu detí a zvyšovanie rodičovských kompetencií .

Nástroje na podporu a sledovanie naplňania koncepcie :

Kvantitatívne nástroje: merateľné ukazovatele

- počet aktivít na vzdelávanie výchovných poradcov a ďalších pedagógov,
- nárast počtu škôl s pravidelnými konzultáciami pre rodičov, počet zrealizovaných preventívno-osvetových aktivít pre rodičov.

Kvalitatívne ukazovatele: oblasť výmeny skúseností

- zavádzanie nových foriem komunikácie rodič – učiteľ na stretnutiach rady rodičov.

4.4. Účasť mládeže na spoločenskom a politickom živote – participácia.

Zámer: *Aktívna mládež zapájajúca sa do spoločenského a politického diania.*

Ciele:

- 4.4.1. vytvoriť systém na spracovanie získaných informácií (§5, zákona 282/2008 Z.z.),

- 4.4.2. vytvoriť podmienky na školách v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK tak, aby žiacke školské rady na SŠ mohli zefektívniť svoju činnosť,
- 4.4.3. vytvoriť podmienky pre vznik Rady študentov pri KSK zo zástupcov žiackych školských rád na stredných školách - krajskej rady žiackych školských rád,
- 4.4.4. vytvoriť na web - stránke úradu pod OŠ ÚKSK časť – aktuálne informácie pre mládež ako základnú možnosť participácie mládeže na živote spoločnosti na miestnej a regionálnej úrovni,
- 4.4.5. podporiť na školách aktivity súvisiace s ochranou života a zdravia a ochranou životného prostredia,
- 4.4.6. vytvoriť podmienky cez CVČ – RCM zriadené KSK v Košiciach na zapájanie sa mládeže do dobrovoľníckej činnosti, vytvorenie centra pre dobrovoľníctvo v CVČ RCM,
- 4.4.7. podporiť vznik lokálnych dobrovoľníckych centier
- 4.4.8. podporiť vzdelávacie aktivity pre žiacke školské rady ako efektívneho nástroja mládežníckej participácie, demokracie a aktívneho občianstva,
- 4.4.9. podporiť vznik a vzdelávanie mládežníckych organizácií a podporiť koncepčnú prácu s mládežou v mestách a obciach (v zmysle poskytnutia podpory a poradenstva pre mesta a obce v rámci práce s mládežou,
- 4.4.10. podporiť vzdelávanie pracovníkov samospráv zodpovedných za oblasť práce s mládežou,
- 4.4.11. podporiť vzdelávanie mládeže k ľudským právam, rôzne kampane a ďalšie aktivity,
- 4.4.12. zapracovať do spoločensko-vedných predmetov školského vzdelávacieho programu problematiku tolerancie, spolužitia národností a národov v rámci sveta.

Nástroje na podporu a sledovanie napĺňania koncepcie :

Kvantitatívne nástroje: merateľné ukazovatele

- počet žiackych školských rád na SŠ,
- percento zvýšenia aktuálnych informácií pre mládež,
- percento nárastu dobrovoľníkov v CVČ – RCM,
- počet vzdelávacích programov.

Kvalitatívne ukazovatele: oblasť výmeny skúseností

- systém na spracovanie nových informácií,
- vývoj záujmu o informácie – dobrovoľníctvo,
- fungujúce žiacke školské rady,
- záujem žiakov o vzdelávacie programy,
- Krajská rada žiackych školských rád pri KSK,
- záujem mladých ľudí o dianie v škole a svojom okolí.

4.7. Informácie a komunikačné technológie

Záměr: Informovaná a právne uvedomelá mládež v oblasti získavania informácií.

Ciele:

- 4.5.1. zabezpečiť informovanosť školských zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK o možnosti získať dotácie zo štátneho rozpočtu v súlade s § 15 ods.2 zákona č. 282/2008 Z. z.,

- 4.5.2. vytvoriť podmienky na stredných školách v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK na poskytovanie informácií pre mládež vo všetkých oblastiach ich objektívnych potrieb a požiadaviek, napríklad v oblastiach: vzdelávanie, zamestnanie, školenia a semináre, aktivity neziskového sektora, národné a medzinárodné aktivity v oblasti práce s mládežou a mládežníckej politiky,
- 4.5.3. vytvoriť spoluprácu so školskými zariadeniami výchovného poradenstva a prevencie a vysokými školami na podporu rozvoja profesijného poradenstva na školách,
- 4.5.4. zlepšiť prístup žiakov k internetu počas prestávok a v čase mimo vyučovania na všetkých školách a školských zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK,
- 4.5.5. pri používaní informačných technológií podporiť rozvoj asistenčných činností tým deťom a mládeži, ktorí s nimi neprišli do kontaktu (zo sociálne znevýhodneného prostredia),
- 4.5.6. podporiť bezpečné využívanie internetu (nedovolený a škodlivý obsah) a zvyšovaniu všeobecného povedomia v tejto oblasti medzi rodičmi, učiteľmi a mládežou,
- 4.5.7. spopagovať národné internetové stránky www.zodpovedne.sk a www.bezpecnenainternete.sk.
- 4.5.8. podporiť v rámci CVČ – RCM vytvorenie takej štruktúry, ktorá by s už existujúcim informačným pracoviskom medzinárodného informačného portálu EURODESK poskytovala informácie mladým ľuďom a zároveň zhromažďovala informácie o mladých ľuďoch, ich názoroch, potrebách a regionálnych špecifikách.

Nástroje na podporu a sledovanie naplňovania koncepcie :

Kvantitatívne nástroje: merateľné ukazovatele

- počet aktivít zameraných na spoluprácu KSK,
- počet dotácií získaných SŠ od MŠ SR .

Kvalitatívne ukazovatele: oblasť výmeny skúseností

- moderný informačný portál školy,
- prístup na internet pre každého žiaka formou podpory od pedagógov,
- kvalitný bezpečný internet,
- využitie prístupu k informáciám prostredníctvom CVČ - RCM,

4.7. Mobilita.

Zámer: Mládež schopná adaptovať sa v multikultúrnom prostredí, využívať nadobudnuté skúsenosti v svojom prostredí a pracovať na medzinárodnej úrovni .

Ciele:

- 4.6.1. spolupracovať pri zabezpečovaní mobility mládeže s inými organizáciami,
- 4.6.2. posilniť prostredníctvom mobility na školách u mládeže hodnoty, akými sú napríklad poznanie ľudských práv, potláčanie prejavov intolerance, rasizmu a xenofóbie, rozvoj solidarity, uznanie a chápanie hodnôt rôznych kultúr,
- 4.6.3. realizovať program výchovy k ľudským právam s využitím príručky Kompas,
- 4.6.4. podporiť rozvoj informovanosti mládeže o príležitostiach, ktoré v oblasti mobility mládeže vytvárajú národné a medzinárodné programy, aby mládež mohla tieto príležitosti využiť a profitovať z nich najmä v oblasti osobného rozvoja,
- 4.6.5. podporiť medzinárodné projekty mládeže, propagáciu projektov,
- 4.6.6. podporiť spoluprácu mládežníckych organizácií v rámci partnerských miest,
- 4.6.7. podporiť medzinárodnú spoluprácu a výmeny skúseností využitím možností programu EU Mládež v akcii a iných výmenných programov a projektov,

4.6.8. podporiť školiace a informačné aktivity konzultačného centra programu EÚ Mládež v akcii v CVČ - RCM.

Nástroje na podporu a sledovanie napĺňania koncepcie :

Kvantitatívne nástroje: merateľné ukazovatele

- počet aktivít na posilnenie právneho vedomia študentov,

Kvalitatívne ukazovatele: oblasť výmeny skúseností

- vývoj záujmu o informácie týkajúce sa mobility.

4.7. Životné prostredie.

Zámer: Mládež chrániaca prírodu a životné prostredie.

Ciele:

4.7.1. podporiť aktivity na školách a školských zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK smerujúce k posilňovaniu procesu budovania environmentálneho povedomia detí a mládeže v intenciách trvalo udržateľného rozvoja,

4.7.2. podporiť aktivity na školách a školských zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK na ochranu životného prostredia,

4.7.3. podporiť environmentálne programy a projekty v oblasti formálneho a neformálneho vzdelávania,

4.7.4. motivovať deti a mládež k opatreniam a aktivitám na zlepšenie životného prostredia, ako napríklad recyklácia a úspora energií.

Nástroje na podporu a sledovanie napĺňania koncepcie :

Kvantitatívne nástroje: merateľné ukazovatele

- počet aktivít na ochranu životného prostredia,
- počet podaných a schválených projektov zameraných na environmentálnu výchovu,
- počet aktivít na budovanie environmentálneho povedomia študentov.

Kvalitatívne ukazovatele: oblasť výmeny skúseností

- vývoj záujmu mládeže o zdravé životné prostredie,
- vývoj záujmu študentov o zdravý životný štýl.

4.8. Voľný čas detí a mládeže.

Zámer: Mládež aktívne a zmysluplne využívajúca voľný čas.

Ciele:

4.8.1 zvýšiť aktivity na školách podporujúce deti a mládež v ich aktívnom zapájaní sa do športových, umeleckých, turistických a rekreačných aktivít,

4.8.2. podporiť rozvoj prostredia na školách a školských zariadeniach tak, aby deti a mládež, ktorí čelia zložitým životným situáciám alebo pochádzajú z málo podnetného prostredia sa mohli zapájať do aktivít vo voľnom čase v rovnakej miere ako ostatní rovesníci,

4.8.3. vytvoriť podmienky na realizáciu aktivít smerujúcich na podporu práce s detskými a mládežníckymi subkultúrami,

4.8.4. posilniť vplyv školy na zmysluplné trávenie voľného času mladých ľudí.

Nástroje na podporu a sledovanie napĺňania koncepcie :

Kvantitatívne nástroje: merateľné ukazovatele

- počet aktivít zameraných na šport, turistiku,

- počet aktivít zameraných na kultúru, umeleckú oblasť,

Kvalitatívne ukazovatele: oblasť výmeny skúseností

- rast kvality organizovania podujatí,
- zvýšený záujem mladých ľudí o ponúkané aktivity.

4.9. Kultúra.

Zámer: Mládež zapájajúca sa do kultúrneho diania spoločnosti.

Ciele:

- 4.9.1. podporiť aktivity mládeže na školách a školských zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK zameraných na rozvoj kultúry a kultúrneho dedičstva,
- 4.9.2. realizovať v spolupráci so strednými umeleckými školami aktivity na propagáciu nadania a talentu detí,
- 4.9.3. podporiť iniciatívy smerujúce k vytváraniu účinného vplyvu s cieľom ochrany detí a mládeže pred negatívnymi vplyvmi.

Nástroje na podporu a sledovanie napĺňania koncepcie :

Kvantitatívne nástroje: merateľné ukazovatele

- počet aktivít zameraných kultúru a kultúrne dedičstvo,

Kvalitatívne ukazovatele: oblasť výmeny skúseností

- kvalitný systém informovania o negatívnych vplyvoch.

4.10. Zdravie a zdravý životný štýl.

Zámer: Zdravá aktívna a zdravo sa stravujúca mládež .

Ciele:

- 4.10.1. vytvoriť na stredných školách a školských zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK systém informovania mládeže o zdravom životnom štýle a ochrane zdravia,
- 4.10.2. podporiť informácie o preventívnych opatreniach a opatreniach zameraných na minimalizáciu užívania omamných látok, psychotropných látok a alkoholu netradičnými formami vzdelávania,
- 4.10.3. podporiť systémové riešenie prevencie detských úrazov a prevencie násillia na deťoch, obchodovania s deťmi a komerčného sexuálneho zneužívania detí,
- 4.10.4. zvýšiť počet akcií a opatrení znižujúcich rizikové správanie sa mládeže, za aké považuje najmä riskantné riadenie motorových vozidiel, promiskuitu a nechránený sex, závislosti spojené s užívaním omamných látok, psychotropných látok, alkoholu, tabaku a zlú výživu,
- 4.10.5. venovať osobitnú pozornosť starostlivosti, výchove, ochrane a podpore zdravotne postihnutej mládeže,
- 4.10.6. v rámci výchovy k ochrane života a zdravia realizovať aktivity a programy na prevenciu civilizačných ochorení, na poskytovanie prvej pomoci / spolupracovať so Slovenským červeným krížom, Ligou proti rakovine a Ligou za duševné zdravie a tiež regionálnymi úradmi verejného zdravotníctva.
- 4.10.7. previazať aktivity uvedené v Koncepcii rozvoja športu v KSK s aktivitami sledovanými na školách v tejto koncepcii.

Nástroje na podporu a sledovanie naplňania koncepcie :

Kvantitatívne nástroje: merateľné ukazovatele

- počet aktivít na podporu zdravého životného štýlu,
- počet aktivít s protidrogovou aktivitou.

Kvalitatívne ukazovatele: oblasť výmeny skúseností

- zlepšiť kvalitu stravy na školách záujem študentov o pomoc svojim integrovaným spolužiakom,
- počet študentov vyškolených v poskytovaní prvej pomoci a zapojených do súťaže družstiev v prvej pomoci.

4.11. Deti a mládež, čeliaci zložitým životným situáciám a pochádzajúci zo znevýhodneného prostredia.

Zámer: Škola ako inštitúcia mapujúca rôzne rizikové faktory životnej situácie žiakov, vychádzajúc z prostredia a podmienok, z ktorých pochádzajú.

Ciele:

- 4.11.1. zvýšiť záujem pedagógov o prostredie, z ktorého pochádza žiak,
- 4.11.2. osobitnú pozornosť venovať prevencii a eliminácii šikanovania v zmysle Metodického usmernenia MŠ SR č. 7/2006-R k prevencii a riešeniu šikanovania, jasne vymedziť opatrenia na predchádzanie a riešenie šikanovania v komplexnej stratégii školy,
- 4.11.3. spropagovať využívanie národnej web - stránky www.prevenciasikanovania.sk,
- 4.11.4. zvýšiť počet aktivít na zamedzenie šikanovania žiakov na škole,
- 4.11.5. zintenzívniť spoluprácu škôl s pedagogicko-psychologickými poradňami,
- 4.11.6. zintenzívniť spoluprácu škôl so školskými zariadeniami výchovného poradenstva a prevencie – centrami pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie a centrami špeciálno-pedagogického poradenstva,
- 4.11.7. posilniť záujem a podporu pre prácu dobrovoľníkov,
- 4.11.8. cielene zapájať žiakov (potenciálne obeť šikanovania) do školských aktivít.

Nástroje na podporu a sledovanie naplňania koncepcie :

Kvantitatívne nástroje: merateľné ukazovatele

- počet aktivít prevencie šikanovania na školách,
- počet prieskumov, programov a projektov v tejto oblasti .

Kvalitatívne ukazovatele: oblasť výmeny skúseností

- vývoj záujmu pedagóga o prostredie, z ktorého pochádza žiak.

4.12. Deti a mládež, sociálno-patologické javy a ich prevencia.

Zámer: Mládež s pozitívnym sociálnym správaním a zdravým životným štýlom.

Ciele:

- 4.12.1. pôsobiť na mladú generáciu tak, aby dochádzalo k vytvoreniu a upevňovaniu morálnych hodnôt, k zvyšovaniu sociálnych kompetencií detí a mládeže, k ďalšiemu rozvoju znalostí, skúseností, ktoré vedú k odmietaniu všetkých foriem sebadeštrukcie, prejavov agresivity a porušovaniu zákona,
- 4.12.2. predísť príčinám kriminality, alebo ich eliminovať, negatívne prejavy obmedziť a podporiť vytváranie antikriminogénnych podmienok,

- 4.12.3. podporovať hľadanie nových foriem aktivít v spolupráci s mládežou, ktoré by viedli k zmysluplnému zapojeniu mládeže do voľno-časových aktivít, a tým odvracať ich pozornosť od „únikových“ foriem správania,
- 4.12.4. realizovať projekty a aktivity prevencie a eliminácie rizikového správania žiakov, delikvencie, kriminality a na podporu morálneho a právneho vedomia v zmysle úloh vyplývajúcich zo stratégie prevencie kriminality,
- 4.12.5. realizovať besedy so študentmi najmä stredných škôl o rizikách práce v zahraničí, v súlade s národným programom boja proti obchodovaniu s ľuďmi,
- 4.12.6. zapojiť mládež v rámci prevencie HIV/AIDS do celoslovenskej kampane „Červené stužky“,
- 4.12.7. podporiť programy na SŠ " Zdravé školy“ a „ Zdravie v školách“.

Nástroje na podporu a sledovanie napĺňania koncepcie :

Kvantitatívne nástroje: merateľné ukazovatele

- počet škôl smerujúcich k vytváraniu nových foriem práce s mládežou (aktivity vzchádzajúce z podnetu študentov),
- počet aktivít na zamedzenie a predchádzanie prejavov kriminality.

Kvalitatívne ukazovatele: oblasť výmeny skúseností

- rast záujmu žiaka o pozitívne stránky života,
- zmeny postojov žiakov k prevenciám,
- zmeny v rôznych sociálnych a sociálno-psychologických charakteristikách mládeže (sociálna súdržnosť žiakov, prehlbenie vzájomnej pomoci medzi nimi atď.).

4.13. Mládež a ľudské práva

Záměr: Mládež rešpektujúca ľudské práva.

Ciele:

- 4.13.1. realizovať besedy so študentmi zamerané na pochopenie a rešpektovanie ľudských práv, ako sú právo na život, osobnú slobodu a bezpečnosť, slobodu prejavu, svedomia, pohybu a spolčovania, atď.,
- 4.13.2. pri aktivitách škôl nenásilne propagovať myšlienky tolerancie, znášanlivosti a demokracie,
- 4.13.3. posilniť v rámci spoločensky vedných predmetov myšlienku boja proti rasizmu.

Kvantitatívne nástroje: merateľné ukazovatele

- počet besied zameraných na pochopenie a rešpektovanie ľudských práv,
- počet aktivít s propagáciou myšlienkami boja proti rasizmu.

Kvalitatívne ukazovatele: oblasť výmeny skúseností

- zmeny postojov žiakov,
- zlepšenie klímy v triede a škole.

5. Opatrenia na naplnenie zámerov a cieľov koncepcie.

5.1. Zásady riadenia a časový harmonogram/ implementácie koncepcie.

Pri implementácii koncepcie na školách v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK a jej hodnotení budeme využívať kvalitatívne a kvantitatívne nástroje na podporu a sledovanie ďalšieho postupu.

Pri naplňaní strategických zámerov v rámci koncepcie a časovania jednotlivých opatrení nesmieme zabudnúť na prostredie v ktorom sa škola nachádza.

Pre zabezpečenie postupu na jednotlivých úrovniach navrhujeme nasledujúce opatrenia realizovať v rámci časovej osi:

5.1.1 Koordinačná, operatívna a výkonná funkcia nad koncepciou

Z: OŠ ÚKSK

T: 01/2009 – trvalo

Výstup: Každoročne správa o postupe a stave opatrení vyplývajúcich z koncepcie

Strategické zábery a ciele, na ktoré sa opatrenie viaže: všetky ciele

5.1.2 Pre jednotlivé časové úseky vypracuje OŠ KSK v spolupráci s CVČ - RCM jednorročné akčné plány koncepcie

Z: OŠ ÚKSK

T: 06/2009 – ročne

Výstup: Akčný plán koncepcie

Strategické zábery a ciele na ktoré sa opatrenie viaže: všetky ciele

5.1.3 Vytvorenie metodické rady (pracovnej skupiny na implementáciu koncepcie) pri OŠ ÚKSK, ktorá bude metodicky usmerňovať prácu výchovných poradcov, dobrovoľníkov a inštitúcií pracujúcich s mládežou

Z: OŠ ÚKSK

T: 05/2009 – trvalo

Výstup: metodická rada

Strategické zábery a ciele, na ktoré sa opatrenie viaže: všetky ciele

5.1.4 Vypracovanie kompetencií metodické rady pri OŠ ÚKSK

Z: OŠ KSK

T: 05/2009 – trvalo

Výstup: kompetencie

Strategické zábery a ciele, na ktoré sa opatrenie viaže: všetky ciele

5.1.5 Vytvorenie na web - stránke pod OŠ KSK informačný servis - systém pravidelného informovania SŠ, školských zariadení a mládeže o stave plnenia koncepcie, organizovaných podujatiach

Z: OŠ ÚKSK

T: 08/2009 – trvalo

Výstup: Informačný servis – na web stránke úradu

Strategické zámery a ciele, na ktoré sa opatrenie viaže: zámer 4.4., cieľ 4.4.4., zámer 4.5., ciele 4.5.1., 4.5.2., 4.5.7., zámer 4.6., cieľ 4.6.5., zámer 4.10., cieľ 4.10., zámer 4.11., cieľ 4.11.3.

5.2 Skvalitnenie starostlivosti o mládež na školách a školských zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK - opatrenia.

5.2.1 V súvislosti s problematikou mládeže definovať úlohy a postavenie výchovného poradcu a koordinátora prevencie na školách.

Z: OŠ ÚKSK

T: 08/2009

Výstup: metodické usmernenie

Strategické zámery a ciele, na ktoré sa opatrenie viaže: zámer 4.2., cieľ 4.2.1., zámer 4.3., cieľ 4.3.2., zámer 4.8., cieľ 4.8.4., zámer 4.11., cieľ 4.11.1., cieľ 4.11.8.

5.2.2 Vytvorenie systému pravidelných konzultácií na stredných školách pre žiakov (otvorený systém prijatia vedením školy, triednym učiteľom, výchovným poradcom)

Z: riaditelia SŠ a SZ

T: 09/2009

Výstup: systém konzultačných hodín na stredných školách a školských zariadeniach

Strategické zámery a ciele, na ktoré sa opatrenie viaže: zámer 4.3., ciele 4.3.1., 4.3.3.

5.2.3 Vytvorenie systému pravidelných konzultácií na stredných školách pre rodičov (otvorený systém prijatia vedením školy, triednym učiteľom, výchovným poradcom)

Z: riaditelia SŠ a SZ

T: 09/2009

Výstup: systém konzultačných hodín na stredných školách a školských zariadeniach

Strategické zámery a ciele, na ktoré sa opatrenie viaže: zámer 4.3., ciele 4.3.1., 4.3.2., 4.3.3., 4.3.4., cieľ 4.11.8.

5.2.4 V spolupráci s PPP, CVČ a vzdelávacími inštitúciami ponúkať školám každoročne vzdelávacie aktivity na podporu práce s mládežou

Z: OŠ ÚKSK, PPP, CVČ

T: 05/2009 - trvalo

Výstup: ponuka aktivít

Strategické zámery a ciele, na ktoré sa opatrenie viaže: zámer 4.1., všetky ciele, zámer 4.4., ciele 4.4.6. až 4.4.12.

5.2.5 Vytvárať podmienky pre vznik takých priestorov pre mladých ľudí na škole, kde sa môžu stretávať, viesť diskusie, realizovať voľno-časové aktivity (čajovne, knižnice, kluby atď.)

Z: riaditelia SŠ a SZ

T: 01/2009 - trvalo

Výstup: zoznam škôl s uvedením priestoru pre mládež

Strategické zámery a ciele, na ktoré sa opatrenie viaže: zámer 4.5., cieľ 4.5.4., 4.5.5., zámer 4.8., cieľ 4.8.2.

5.2.6 Vytvárať podmienky pre prácu žiackej školskej rady

Z: riaditelia SŠ a SZ

T: 01/2009 - trvalo

Výstup: aktívna žiacka školská rada

Strategické zámery a ciele, na ktoré sa opatrenie viaže: zámer 4.4., cieľ 4.4.2., zámer 4.8., cieľ 4.8.3.

5.2.7 Vytvoriť podmienky pre vznik Rady študentov pri KSK

Z: OŠ ÚKSK, riaditelia SŠ a SZ

T: 09/2009 - trvalo

Výstup: aktívna Rada študentov pri KSK

Strategické zámery a ciele, na ktoré sa opatrenie viaže: zámer 4.4., cieľ 4.4.3.

5.2.8 Prevenciu kriminality mládeže realizovať ako sociálnu prevenciu vo forme besied a seminárov zameraných na sociálno-právne vzdelávanie detí a mládeže s cieľom zvyšovania ich právneho vedomia

Z: riaditelia SŠ a SZ

T: 02/2009 - trvalo

Výstup: besedy a semináre

Strategické zámery a ciele, na ktoré sa opatrenie viaže: zámer 4.6., cieľ 4.6.2., 4.6.3., zámer 4.10., cieľ 4.10.2. až 4.10.6., zámer 4.11., cieľ 4.11.2.

5.2.9 Prevenciu kriminality mládeže realizovať ako prevenciu viktimácie (viktimácia – proces premeny potenciálnej obete na obeť skutočnú) vo forme informačných podujatí, besied orientovaných na bezpečnostnú situáciu a potreby ochrany

Z: riaditelia SŠ a SZ

T: 02/2009 - trvalo

Výstup: besedy a semináre

Strategické zámery a ciele, na ktoré sa opatrenie viaže: zámer 4.13., všetky ciele, zámer 4.11., cieľ 4.11.8.

5.2.10 Zintenzívniť na školách informačnú kampaň na podávanie rozvojových projektov SŠ a SZ na MŠ SR v oblasti zdravého životného štýlu a životného prostredia

Z: OŠ ÚKSK, riaditelia SŠ a SZ

T: 02/2009 - trvalo

Výstup: podané projekty na MŠ SR

Strategické zámery a ciele, na ktoré sa opatrenie viaže: zámer 4.7., všetky ciele, zámer 4.10., všetky ciele, zámer 4.4., cieľ 4.4.5.

5.3 Posilnenie spolupráce inštitúcií podieľajúcich sa na práci s mládežou - opatrenia.

5.3.1. Vytvoriť systém spolupracujúcich inštitúcií zameraných na mládež.

Z: OŠ ÚKSK

T: 09/2009 - trvalo

Výstup: spolupracujúce inštitúcie

Strategické zámery a ciele, na ktoré sa opatrenie viaže: zámer 4.1., cieľ 4.1.8., zámer 4.2., cieľ

4.2.3., zámer 4.4., cieľ 4.4.7., zámer 4.5., cieľ 4.5.3., zámer 4.6., cieľ 4.6.4., 4.6.6., zámer 4.10., cieľ 4.10.6., zámer 4.11., cieľ 4.11.5., 4.11.6.

5.3.2. V rámci systému spolupracujúcich inštitúcií vytvoriť zoznam aktivít pre mládež s cieľom posilniť toleranciu, spolužitie národov a národností na území Slovenskej republiky, posilniť poznanie a vzťah ku kultúrnemu dedičstvu vlastného národa a národností a tiež ku kultúrnemu dedičstvu iného národa a národností.

Z: OŠ ÚKSK, riaditelia spolupracujúcich inštitúcií a riaditelia škôl a školských zariadení

T: 09/2009 - trvalo

Výstup: zoznam aktivít

Strategické zámery a ciele, na ktoré sa opatrenie viaže: zámer 4.1., cieľ 4.1.10., zámer 4.4., cieľ 4.4.12., zámer 4.11., cieľ 4.11.8.

5.4. Centrum voľného času - jeho úloha, postavenie a činnosť - opatrenia.

5.4.1. Spracovať koncepciu činnosti a aktivít Centra voľného času – Regionálneho centra mládeže na roky 2009 – 2013.

Z: CVČ – RCM

T: 03/2009

Výstup: Vypracovaná koncepcia činnosti a plány aktivít

Strategické zámery a ciele, na ktoré sa opatrenie viaže: zámer 4.1., cieľ 4.1.7., 4.1.10.

5.4.2 Vypracovať stratégiu neformálneho vzdelávania v oblasti mládeže a práce s mládežou KSK. Naplánovať školenia v jednotlivých prioritných oblastiach vzdelávania mládeže, mladých vedúcich, mládežníckych vedúcich a pracovníkov s mládežou.

Z: CVČ – RCM

T: 04/2009

Výstup: Vypracovaná stratégia školiacich aktivít, Plán školení na každý rok v období rokov 2009-2013

Strategické zámery a ciele, na ktoré sa opatrenie viaže: zámer 4.1., cieľ 4.1.3.

5.4.3 Akreditácia centra ako „vzdelávacieho zariadenia“ v zmysle §8 zákona 282/2008 Z. z.

Z: CVČ – RCM, OŠ ÚKSK

T: 04/2009

Výstup: vzdelávacie zariadenie KSK pre oblasť práce s mládežou

Strategické zámery a ciele, na ktoré sa opatrenie viaže: zámer 4.4., všetky ciele, zámer 4.5., cieľ 4.5.8., zámer 4.6., cieľ 4.6.7., 4.6.8., zámer 4.11., cieľ 4.11.7.

5.4.4 Prieskum a analýza činnosti žiackych školských rád na území Košického kraja.

Z: CVČ – RCM, SŠ v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK

T: 06/2009

Výstup: Analýza činnosti žiackych školských rád

Strategické zámery a ciele, na ktoré sa opatrenie viaže: zámer 4.4., cieľ 4.4.1., 4.4.2.

5.4.5. Vytvorenie a podpora činnosti Regionálnej konzultačnej kancelárie pre žiacke školské rady pri CVČ – RCM.

Poskytovanie poradenstva členom žiackych školských rád, koordinátorom , vedeniu škôl

Z: CVČ – RCM

T: 01/2009

Výstup: zriadená Regionálna konzultačná kancelária

Strategické zámery a ciele, na ktoré sa opatrenie viaže: zámer 4.1., cieľ 4.1.4., zámer 4.4., cieľ 4.4.6., 4.4.8.

5.5. Školský vzdelávací program – opatrenia.

5.5.1. Zapracovať do školského vzdelávacieho programu aktivity na rozvoj podnikateľských kompetencií

Z: riaditelia SŠ a ŠZ

T: 09/2009 – ročne

Výstup: školský vzdelávací program

Strategické zámery a ciele, na ktoré sa opatrenie viaže: zámer 4.1., cieľ 4.1.5., zámer 4.2., cieľ 4.4.2.

5.5.2. Zapracovať do školského vzdelávacieho programu poznávanie historického a kultúrneho dedičstva svojho kraja,

Z: riaditelia SŠ a ŠZ

T: 09/2009 – ročne

Výstup: školský vzdelávací program

Strategické zámery a ciele, na ktoré sa opatrenie viaže: zámer 4.1., cieľ 4.1.1., 4.1.5.

5.5.3. Zapracovať do plánu práce školy v oblasti voľno-časových aktivít aktivity na zvyšovanie právneho vedomia žiakov, na podporu nadania a talentu mládeže, rozvoj kultúry a kultúrneho dedičstva.

Z: riaditelia SŠ

T: 09/2009 – ročne

Výstup: Plán práce školy

Strategické zámery a ciele, na ktoré sa opatrenie viaže: všetky ciele

5.5.4. Zapracovať do školského vzdelávacieho programu do spoločensko-vedných predmetov problematiku tolerancie, znášanlivosti a spolužitia národností a národov v štáte, EÚ a sveta.

Z: riaditelia SŠ

T: 09/2009 – ročne

Výstup: školský vzdelávací program

Strategické zámery a ciele, na ktoré sa opatrenie viaže: cieľ 4.4.12, zámer 4.13. všetky ciele.

5.5.5. Zapracovať do školského vzdelávacieho programu do slovenského jazyka, jazykov národnostných menšín problematiku rozvoja vzájomnej úcty národov a národností k svojmu kultúrnemu dedičstvu a kultúrnemu dedičstvu iných národov a národností.

Z: riaditelia SŠ

T: 09/2009 – ročne

Výstup: školský vzdelávací program

Strategické zámery a ciele, na ktoré sa opatrenie viaže: cieľ 4.1.10, zámer 4.13. všetky ciele

Záver:

Pripravená koncepcia a jej realizácia je základným rámcom pre inštitúcie podieľajúce sa na výchove a vzdelávaní mládeže na území Košického samosprávneho kraja. Regionálne samosprávy pri stanovovaní priorít pre svoj región tak majú nastavenú širokú škálu zámerov a cieľov vychádzajúcich z potrieb mládeže, ktoré boli mapované dotazníkom na celom území kraja. Zároveň výsledky prieskumu dávajú obraz o orientácii mládeže na rôzne aktivity v danom regióne a tiež ich potrebách a potrebe vytvárať podmienky na ich stretávanie sa. Jej realizáciou sa zjednotí a skординuje pôsobenie na mládež v snahe vytvoriť také prostredie, aby sa vychovala aktívna mládež so zdravým životným štýlom, venujúca sa pozitívnym aktivitám, majúca zmysel pre česť a spravodlivosť, chrániaca životné prostredie aj pre ďalšie generácie.

Použitá literatúra

1. Zákon NR SR č. 282/2008 Z.z. o podpore práce s mládežou a o zmene a doplnení zákona č. 131/2008 o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
2. Biela kniha o mládeži
3. Kľúčové oblasti a akčné plány štátnej politiky vo vzťahu k deťom a mládeži v SR na roky 2008 – 2013
4. Európsky rámec mládežníckej politiky
5. Európska charta informácií pre mládež
6. Európska charta o participácii mladých ľudí na živote obcí a miest
7. Národný plán výchovy k ľudským právam na roky 2005 – 2014
8. Koncepcia rozvoja odborného vzdelávania v stredných školách v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK
9. Koncepcia rozvoja športu KSK

Použité skratky

ZŠ - základná škola
SŠ - stredná škola
SPŠ - stredná priemyselná škola
SZŠ - stredná zdravotnícka škola
OA - obchodná akadémia
ŽŠR - žiacka školská rada
PPP – Pedagogicko-psychologická poradňa
CVČ - RCM Centrum voľného času - Regionálne centrum mládeže

Prílohy

Príloha č. 1   Dotazník

Príloha č. 2   Analýza dotazníka - tabuľky a grafy